

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md*

11 iunie 2024 nr. 03/5374

**Ministerul Sănătății
Ministerul Finanțelor
Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Compania Națională de Asigurări în Medicină
Casa Națională de Asigurări Sociale
Institutul Național al Justiției
Consiliul Superior al Magistraturii
Consiliul Superior al Procurorilor
Procuratura Generală
Centrul Național Anticorupție
Serviciului de Informații și Securitate
A.O. „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”
A.O. „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”
A.O. „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”
A.O. „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”**

În conformitate cu pct. 201 din *Regulamentul Guvernului*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului 610/2018*, Ministerul Justiției expediază pentru avizare repetată proiectul de *hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)* înregistrat la Cancelaria de Stat cu **nr. unic 384/MJ/2024**, ajustat în baza avizelor recepționate, fiind însoțit de nota informativă, analiza impactului de fundamentare, sinteza obiecțiilor și propunerilor și tabelul comparativ.

În acest sens, solicităm respectuos să luați cunoștință cu materialele anexate și, până la data de **19 iunie 2024**, să ne informați cu privire la eventualele obiecții legate de conținutul acestora, inclusiv în format electronic la adresa de e-mail: secretariat@justice.gov.md și daniela.stirbu@justice.gov.md.

În același context, în temeiul art. 35 din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, solicităm Centrului Național Anticorupție efectuarea expertizei anticorupție pe marginea proiectului prezentat.

Anexa:

- 1. Proiectul legii – 9 file;*
- 2. Nota informativă – 13 file;*
- 3. Analiza impactului de fundamentare - 8 file;*
- 4. Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect – 39 file.*

Secretar de stat

Stanislav COPEȚCHI

*ex: Daniela Știrbu
tel.: (022) 20-14-22*

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2024

cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor
acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul
Național al Justiției*)

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiect de Lege pentru
modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul
judecătoresc și Institutul Național al Justiției*).

Prim-ministru

Contrasemnează:
Ministrul justiției

LEGE
pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 alineatul (1) litera c¹) textul „mai mare de 8” se substituie cu textul „mai mare sau egală cu 8,00”.

2. La articolul 8 alineatul (3²) litera a) se completează cu cuvintele „cu excepția situațiilor stabilite în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului;”.

3. Articolul 9:

la alineatul (8) va avea următorul cuprins:

„(8) După înscrierea în Registru, Consiliul Superior al Magistraturii solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat, cu excepția candidaților care potrivit legii nu sunt subiecți ai declarării averii și intereselor personale, iar de la Centrul Național Anticorupție–informații privind integritatea profesională a candidatului. O copie a înscrisurilor primite de la Autoritatea Națională de Integritate și Centrul Național Anticorupție este transmisă candidatului. Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”

la alineatul (10) după cuvântul „candidaților” se completează cu cuvintele „la funcția de judecător și la promovarea în instanță superioară.”.

4. La articolul 12 alineatul (6), se completează cu textul „alin. (1).”.

5. La articolul 25:

alineatul (1) se completează cu litera j¹) cu următorul cuprins:

„j¹) refuzului nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate în condițiile art. 6¹”;

alineatul (2) se completează cu textul „Judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție sau, după caz, din data atingerii plafonului de vîrstă.”

Art. II. – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (2), litera c²) se abrogă.

2. Articolul 6 se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) în perioada dintre ședințele Consiliului emite dispoziții privind delegarea judecătorilor și inspectorilor-judecători, pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu, care ulterior sunt aprobate la ședința Plenumului Consiliului;”.

3. Articolul 7¹ :

alineatul (6), litera c) se abrogă;

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) Inspectorii-judecători beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege.”

4. Articolul 15 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună, în perioada respectivă mandatul acestuia va fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4).”

5. Articolul 20:

alineatul (2) se abrogă;

alineatul (3²) va avea următorul cuprins:

„(3²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după expirarea termenului pentru care a fost detașat.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Promovarea judecătorului la o instanță superioară se face numai cu acordul acestuia, prin concurs, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova. Transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se face numai cu acordul acestuia, de către Consiliul Superior al Magistraturii.”;

alineatul (6) se abrogă;

alineatul (7) se abrogă.

6. La articolul 25:

alineatul (1) se completează cu textul „, , fără respectarea procedurii prealabile”;

la alineatul (2) cifra „5”, se substituie cu cifra „3”.

Art. III. – Articolul 4 alineatul (4) din **Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38-39, art. 280), cu modificările ulterioare, se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

„b¹) audienții cursurilor de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror.”.

Art. IV. – La punctul 4) din Anexa nr. 1 la **Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 18-19, art. 57), cu modificările ulterioare, cuvintele „inclusiv audienții cursurilor de formare inițială a judecătorilor și a procurorilor” se exclud.

Art. V. – **Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției** (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art. 789), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 alin. (1), după cuvintele „ a consilierilor de probațiune” se completează cu cuvintele „a inspectorilor”.

2. Articolul 7:

alineatul (1) se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

„b¹) aprobă Regulamentul cu privire la evaluarea performanțelor profesionale ale directorului;”;

se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins:

„e¹) evaluează activitatea directorului în condițiile art. 9 alin. (2¹);”.

3. La articolul 9:

alineatul (1¹):

la litera a), cuvintele „, administrație publică sau management ori echivalentul acesteia” se exclud;

la litera d), cuvântul „nestinse” se exclude;

la litera e), cifra „70” se substituie cu cifra „65”;

la alineatul (2):

cuvintele „demis din funcție” se substituie cu cuvintele „eliberat din funcție, în baza hotărârii Consiliului”;

după cuvântul „disciplinare” se completează cu cuvântul „repetate.”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi ani, conform regulamentului aprobat de Consiliu, în baza următoarelor criterii:

a) competența profesională;

b) competență organizatorică;

c) integritatea;

d) comunicarea internă și externă.”;

se completează cu alineatul (2²) cu următorul cuprins:

„(2²) Dacă urmare a evaluării indicate la alin. (2¹) directorului i-a fost atribuit calificativul „nesatisfăcător”, acesta este eliberat din funcție.”;

la alineatul (3) cuvintele „din rândul conducătorilor subdiviziunilor Institutului, numită, cu acordul scris al acesteia, prin hotărâre a Consiliului ”, se substituie cu cuvintele „de către o persoană desemnată de ministrul justiției, cu acordul scris al acesteia”.

4. La articolul 15:

alineatul (2) litera c) va avea următorul cuprins:

„c) după caz, copia de pe carnetul de muncă sau copia actului care atestă vechimea în muncă, în cazul în care candidatul deține una din acestea.”

5. La articolul 16:

alineatul (1¹) va avea următorul cuprins:

„(1¹) Comisiile pentru examenele de admitere sunt create pe perioada desfășurării concursului. Fiecare comisie de admitere este formată din 7 membri și 3 membri supleanți, dintre care doi judecători și un judecător supleant desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii, doi procurori și un procuror supleant desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, precum și trei membri și un membru supleant numiți din rândul profesorilor universitari care dețin titlul de doctor în drept sau unul superior acestuia din domeniile de drept ale disciplinelor incluse în probele de concurs. Profesorii universitari sunt selectați de către Consiliu.”;

la alineatul (4), textul „alin. (1)” se substituie cu textul „alin. (1¹).”.

6. Articolul 17:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 6 (șase) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”;

la alineatul (5) cuvântul „Comisia” se substituie cu cuvântul „Comisiile”.

7. Articolul 18:

la alineatul (1), cuvintele „în ziua încheierii acestora” se substituie cu cuvintele „nu mai târziu 24 de ore de la încheierea acestora”;

la alineatul (2), textul „care se desemnează de Consiliu în condițiile art. 16 alin. (1) și (3)” se substituie cu textul „care este formată din 7 membri, în baza hotărârii Consiliului. Prevederile art. 16 alin. (1¹) și (3) se aplică în mod corespunzător.”.

8. La articolul 19 alineatul (1), cuvintele „este obligată” se substituie cu cuvintele „depune o declarație prin care se obligă”.

9. Articolul 24:

la alineatul (2) propoziția „Stagiile de practică pot fi desfășurate în alte instituții publice, precum și sub îndrumarea unui avocat.”, se exclude;

la alineatul (3) cuvintele „și avocatul” se exclude.

10. Articolul 25:

la alineatul (2) litera d), se abrogă;

la alineatul (3) cuvintele „poate fi exmatriculat” se substituie cu cuvintele „este exmatriculat”.

11. Articolul 26:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Din componența Comisiei pentru examenul de absolvire nu pot face parte: membrii Consiliului Institutului, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor, ai organelor din subordinea Consiliului Superior al Magistraturii, ai organelor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, ai Comisiei pentru examenele de admitere. Membrii Comisiei pentru examenele de absolvire semnează declarații pe propria răspundere în acest sens.”;

alineatul (2¹) se abrogă;

se completează cu alineatul (7¹) care va avea următorul cuprins:

„(7¹) Se consideră că au absolvit Institutul Național al Justiției, audienții a căror medie generală, exprimată până la sutimi este mai mare sau egală cu 8,00.”.

12. Articolul 27:

la alineatul (1) cuvintele „de la solicitare” se substituie cu cuvintele „de la eliberarea atestatului”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Absolventul Institutului este obligat să restituie statului bursa achitată pe perioada formării inițiale dacă:

a) nu își onorează obligația prevăzută la alin. (1);

b) nu participă la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror timp de 5 ani din momentul includerii în Registru, cu excepția situației în care au existat circumstanțe obiective neimputabile absolventului;

c) refuză nemotivat a treia oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului;

d) a activat în funcția de judecător, procuror sau în serviciul public mai puțin de 3 ani;”

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) După restituirea bursei achitate pe perioada formării inițiale, candidatul are dreptul să participe la concursurile organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul nerestituirii bursei menționate la alin. (2), aceasta se încasează în baza hotărârii judecătorești, la cererea Institutului Național al Justiției, în baza informației despre absolvenții care nu și-au onorat obligațiile, recepționate de la Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de la Consiliul Superior al Procurorilor.”.

13. La articolul 28, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Timp de cel puțin 30 de zile înainte de examen, persoanele menționate la alin. (1) participă la instruirea organizată pentru ele de către institut. Tematica instruirii este stabilită de către Consiliu.”.

14. În denumirea Capitolului IV, după cuvintele „**A CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE**” se completează cu cuvintele „**A INSPECTORILOR**”.

15. Se completează cu articolul 32¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 32¹**. Formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspecția procurorilor

(1) Prevederile art. 32 se aplică în mod corespunzător și procesului de organizare a formării continue a inspectorilor-judecători din Inspecția judiciară și inspectorilor din Inspecția procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) Inspectorii participă la programe de formare continuă, organizate de Institutul Național al Justiției, de cel puțin 40 de ore anual.”.

Art. VI. – Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.238–246, art. 557), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (1) litera b), cuvintele „adoptarea unei hotărâri judecătorești” se substituie cu cuvintele „emiterea uni act de dispoziție”.

2. La articolul 29 alineatul (3) cuvintele „Consiliul Superior al Magistraturii” se substituie cu cuvintele „colegiul disciplinar”.

Art. VII. – Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69–77, art. 113), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La art. 20 alin. (1) lit. e¹) va avea următorul cuprins:

„e¹) are media generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau, în cazul persoanelor menționate la alin. (3), nota medie la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire mai mare sau egală cu 8,00.

2. La articolul 22 alineatul (3) după cuvintele „a intereselor personale de către candidat,” se completează cu cuvintele „cu excepția candidaților care potrivit legii nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale,”.

3. La articolul 23 alineatul (4), textul „60% – nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției,” se substituie cu textul „60% – nota medie generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau, nota obținută la examenul susținut în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției,”.

4. La articolul 70 alineatul (1) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins:

„f¹) delegă membrii Consiliului Superior al Procurorilor cu activitatea de bază în Consiliu, membrii Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor și inspectorii din Inspekția procurorilor pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu;”.

5. Articolul 77 se completează cu alin. (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună, în perioada respectivă mandatul acestuia va fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 69 alin. (5).”.

6. Articolul 89¹ se completează cu alineatul (15) cu următorul cuprins:

„(15) Inspectorii beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege.”.

Art. VIII.– La articolul 3 alineatul (4) din **Legea nr. 147/2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 204–207, art. 364), cuvintele „60% constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției,” se substituie cu cuvintele „60% constituie nota medie generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau, nota obținută la examenul susținut în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției,”.

Art. IX.– **Dispoziții finale și tranzitorii**

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. II pct. 3, art. V pct. 15 și art. VII pct. 4, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025.

(2) Până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, competențele acestuia vor fi exercitate de către Consiliul Superior al Magistraturii.

(3) Până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului de disciplină și etică din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, competențele acestuia vor fi exercitate de către Consiliul Superior al Procurorilor.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național
al Justiției)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul urmărește implementarea acțiunii 3.2.2. din *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025*, aprobat prin *Legea nr. 211/2021*, care prevede: „Sporirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției.”.

În context, această acțiune are drept scop eficientizarea unui șir de aspecte administrative, aferente activității Institutului Național al Justiției (în continuare – INJ), precum și aspecte ce vor contribui la consolidarea capacităților și competențelor audiențelor INJ. Or, formarea inițială a judecătorilor și procurorilor constituie elemente cheie pentru asigurarea unui sistem judiciar independent și profesionist.

De asemenea, proiectul urmărește înlăturarea unor neconcordanțe între prevederile ce reglementează statutul judecătorului și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare – CSM) și a Colegiului disciplinar al judecătorilor, precum și uniformizarea prevederilor similare ce țin de activitatea CSM și CSP.

Finalitățile urmărite de promovarea prezentului proiect de lege sunt următoarele:

- Eficientizarea unor aspecte administrative, aferente activității INJ și statutului de audient al INJ

La începutul anului curent, au fost operate mai multe modificări la *Legea nr. 152/2006 cu privire la INJ* și la alte acte legislative în partea ce vizează statutul de audient al INJ și unele aspecte ce țin de organizarea administrativă ași funcționarea INJ (modificările adoptate prin *Legea nr. 2/2024*).

În pofida faptului că modificările menționate au fost adoptate recent, aplicarea lor în practică au scos în evidență unele deficiențe și aspecte ce necesită a fi îmbunătățite.

Pentru eficientizarea activității INJ, prezentul proiect urmărește modificarea cadrului normativ în partea ce ține de nota de absolvire a INJ, criteriile de accedere la funcția de Director al INJ, procedura de eliberare din funcție a Directorului, procedura de încasare a bursei nerestituite în termenul stabilit de lege, precum și alte modificări care vor spori eficiența și buna funcționare a activității INJ.

- Includerea audienților INJ în lista persoanelor asigurate medical, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat

Potrivit pct. 4 din Anexa nr. 1 la *Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală*, audienții INJ, candidați la funcția de judecător și procuror, fac parte din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală „în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense”, în cazul dat - bursa primită pe perioada studiilor la INJ (18 luni).

Având în vedere că audienților INJ li se reține un cuantum de 9% din bursa primită la începutul fiecărei luni concomitent cu calcularea bursei, instituția are obligația de a introduce aceste date în forma „IRM19” pentru activarea poliței de asigurare medicală, însă în formularul respectiv nu se regăsește o rubrică destinată acestei categorii de persoane asigurate. Drept urmare, la moment, audienții INJ figurează cu statut de „angajați” în programa de evidență contabilă.

Subliniem faptul că conform art. 20 lit. e) din *Codul fiscal nr. 1163/1997*, în venitul brut nu se includ „bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale”.

Precizăm că conform art. 2 alin. (4) din *Legea nr. 152/2006*, INJ nu face parte din sistemul național de învățământ și educație. Drept urmare, prevederile art. 20 lit. e) din *Codul fiscal* nu pot fi aplicate audienților INJ. Aceste modificări derivă inclusiv din faptul că asupra audienților INJ se răsfrâng prevederile cu privire la incompatibilitățile cu funcția de judecător/procuror. Astfel, acestea nu pot în paralel să activeze în câmpul muncii, urmând a se dedica doar instruirii în funcțiile respective. Prin urmare, modificările respective doar duce la majorarea cuantumului net al bursei și va spori atractivitatea de a candida la aceste funcții.

- Eficientizarea activității CSM prin înlăturarea prevederilor contradictorii, referitoare la statutul judecătorului și competențele CSM în acest domeniu.

- Eficientizarea activității CSM și CSP, în contextul în care membrii colegiilor disciplinare din cadrul ambilor Consilii, precum și candidații la funcțiile vacante sunt în proces de evaluare externă.

În contextul celor expuse, promovarea prezentului proiect de lege va contribui la îmbunătățirea activității INJ și sporirea eficienței Institutului în procesul de formare inițială și continuă. De asemenea, vor fi evitate interpretările eronate ale prevederilor referitoare la competențele CSM și la statutul judecătorului.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pentru realizarea finalităților invocate mai sus, proiectul intervine cu unele modificări la următoarele acte normative:

1. Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;
2. Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii;
3. Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală;
4. Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală;
5. Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției;
6. Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor;
7. Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

ACTIVITATEA INSTITUTULUI NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

1. Modalitate de notare în cadrul examenului de absolvire al INJ

Actualmente, Legea nr. 544/1995 și Legea nr. 3/2016 stabilesc în calitate de condiție pentru a candida la funcția de judecător și procuror faptul obținerii mediei de absolvire a INJ sau, după caz, a notei la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire mai mare de 8.

Referitor la utilizarea expresiei „este mai mare de 8”, considerăm că aceasta va limita posibilitatea persoanelor cu nota medie „8.00” de a candida la funcția de judecător. Or, potrivit reglementărilor actuale, ar rezulta că nota minimă de absolvire ar trebui să fie de cel puțin „8.01”.

Astfel, pentru a valorifica potențialul mai multor absolvenți ai INJ, se propune utilizarea expresiei „este mai mare sau egală cu 8.00”. Mai mult ca atât, pentru a evita anumite interpretări, autorul proiectului își propune drept scop asigurarea unei clarități la art. 20 alin. (1) lit. e¹) din Legea nr. 3/2016 și în partea ce vizează candidații la funcția de procuror care au susținut examenul în temeiul vechimii în muncă, cu indicarea expres a acesteia în textul legii. În context, este necesară ajustarea art. 6 alin. (1) lit. c¹) din Legea nr. 544/1995 și art. 20 alin. (1) lit. e¹) din Legea nr. 3/2016 la raționamentele expuse.

Un alt aspect ce urmează a fi elucidat, vizează neconcordanța prevederilor de la art. 20 alin. (1) lit. e¹) și art. 23 alin. (4) din Legea nr.3/2016. Pe de o parte, art. 20 alin. (1) lit.e¹) din legea prenotată, stabilește drept criteriu pentru accesarea în funcție de procuror, **nota medie generală** de absolvire a INJ mai mare de 8, în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante se i-a în considerare **nota medie generală** de absolvire a INJ, iar pe de altă parte art. 23 alin. (4) din aceeași lege, prevede că la aprecierea candidatului la funcția de procuror, se i-a în calcul **60 %- nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției**, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor și 20% constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Procurorilor. De altfel, constatăm o divergență dintre norme, or, în aceste condiții candidații care au absolvit INJ sunt dezavantajați, având în vedere că pe perioada

instruirii inițiale, audienții INJ au acumulat anumite rezultate, care au fost sumate cu nota de la examenul de absolvire, fiind constituită o singură nota medie generală de absolvire, însă, la accesarea în funcție se i-a în calcul doar nota de la examenul de absolvire. Mai mult ca atât, și art. 26 alin. (8) din Legea nr. 152/2006 prevede că în baza notei medii generale, absolvenții INJ vor participa la concursul funcției de judecător sau procuror. În contextul celor expuse, considerăm necesar de a elimina divergențele depistate, în scopul evitării unor interpretări eronate.

Având în vedere că la funcția de judecător sau procuror pot candida absolvenții INJ sau candidații care au susținut examenul în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a INJ, considerăm judicios de a specifica expres că la aprecierea candidatului la funcția de judecător sau procuror se va lua în calcul 60% din **nota medie generală de absolvire a INJ** sau, nota obținută la **examenul susținut în temeiul vechimii în muncă** în fața Comisiei de absolvire a INJ.

2. Verificarea de către SIS a candidaților la funcția de judecător

Prin Legea nr. 2/2024 au fost efectuate modificări la cadrul normativ, în baza cărora Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) ar avea dreptul să solicite de la Serviciul de Informații și Securitate informații privind candidatul la funcția de judecător.

Potrivit art. 5 lit. a) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și candidaților la funcțiile publice, sunt supuși verificării titularii și candidații la funcțiile de demnitate publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, cu excepția alegerilor parlamentare sau locale, sau indirect, prin numire, specificate în Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, **cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție**. Reținem că această excepție a fost reglementată în lege având la bază raționamentele elucidate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2017¹.

Curtea Constituțională a subliniat că „[...] intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al buneii-administrații.” (§115 din HCC nr. 32/2017).

De asemenea, Curtea Constituțională a constatat că prevederile contestate permit intervenția discreționară și necontrolată a unui organ din afara puterii judecătorești în activitatea justiției, fapt inadmisibil și contrar Constituției. Astfel, intervenția SIS în cariera judecătorilor este a fortiori în contradicție directă cu articolele 6 și 116 alin. (1) din Constituție (§115 din HCC nr. 32/2017).

Drept urmare, se impune intervenția în art. 9 alin. (8) din Legea nr. 544/1995, pentru a exclude necesitatea de a solicita SIS verificarea candidaților la funcția de judecător.

Ultima propoziție din alineatul menționat reglementează dreptul candidatului „să își prezinte poziția pe marginea acestora” (n.n. – înscrisurile primite de la Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate și Serviciul de Informații

¹ Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2017 poate fi accesată la linkul: <https://constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/ro-h322017115gro0d8cd.pdf>

și Securitate). Textul nu corespunde criteriului de claritate, or, din această redacție nu rezultă cu certitudine în ce termen și în ce formă poate fi prezentată poziția respectivă. Astfel, proiectul vine cu o clarificare în acest sens.

3. Atribuțiile Consiliului

Potrivit modificărilor propuse în proiect, Consiliul va fi investit cu atribuții de evaluare a activității directorului în baza criteriilor stabilite la art. 9 alin. (2¹), însă nu mai des decât o dată la doi ani. De asemenea, Consiliul va elabora și aproba un Regulament cu privire la evaluarea performanțelor profesionale ale directorului. Subliniem că, evaluarea activității directorului va contribui la aprecierea gradului în care directorul își îndeplinește responsabilitățile în raport cu funcția deținută.

4. Condițiile de accedere la funcția de director al INJ (art. 9 alin. (1¹) din Legea nr. 152/2006)

Din redacția în vigoare a art. 9 alin. (1¹) lit. a) din Legea nr. 152/2006 rezultă că deținerea doar a unei diplome de studii superioare în management, care este un domeniu specific mediului de afaceri, va deveni o sferă de experiență suficientă pentru a candida la funcția de director al INJ. O asemenea abordare nu corespunde statutului funcției în speță, în contextul atribuțiilor delegate prin lege conducătorului al INJ. Or, INJ este responsabil pentru instruirea judecătorilor și procurorilor, sferă care înglobează mai mult decât partea academică a instruirii. Conducătorul nu poate fi doar manager, dar trebuie să aibă suficientă expertiză profesională în domeniul juridic pentru a înțelege esența activității și a asigura o administrare eficientă a domeniului. În rezultatul acestei modificări, la funcția de director vor candida persoane cu un nivel profesional mai înalt.

Modificarea lit. d) derivă din prevederile art. 110 și 111 din Codul penal, care prevede, că antecedentele penale reprezintă o stare juridică a persoanei, ce apare din momentul rămânerii definitive a sentinței de condamnare, generând consecințe de drept nefavorabile pentru condamnat până la momentul stingerii antecedentelor penale sau reabilitării. Stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de antecedentele penale. Subliniem că formularea actuală a condiției ca candidatul la funcția respectivă „să nu aibă antecedente penale nestinse” nu este reușită, deoarece în măsura în care antecedentele sunt stinse, se consideră lipsa acestora.

Astfel, se propune excluderea cuvântului „nestinse”. Or, prezența unor antecedente penale este în contradicție cu criteriul de „reputație ireproșabilă”.

Referitor la lit. e) se propune modificarea vârstei de accedere în funcția de director al Institutului, or, conform actelor normative cu privire la stabilirea limitei de vârstă pentru pensionare, vârsta generală de pensionare este de 63 ani. Cu titlu de exemplu, precizăm că conducătorii unităților de stat pot ocupa funcțiile de conducere până la vârsta de 65 ani (art. 82, lit. i) din Codul muncii nr. 154/2003). De asemenea, judecătorii și procurorii activează în funcțiile respective până la atingerea vârstei de 65 de ani. În context, se propune indicarea vârstei de 65 de ani, luând în calcul faptul că candidatul urmează să exercite un mandat de 4 ani și, de facto, va activa în funcția de director până la atingerea vârstei de 69 de ani.

5. Răspunderea disciplinară și eliberarea din funcție a directorului INJ

Referitor la temeiul de concediere în cazul comiterii de către director a unei abateri disciplinare, menționăm că art. 86 alin. (1) lit. g) din Codul muncii nr. 154/2003 prevede drept temei „**încălcarea repetată**, pe parcursul unui an, a obligațiilor de muncă, dacă anterior salariatul a fost sancționat disciplinar”.

De asemenea, expresia „demis din funcție” nu este conformă terminologiei utilizate în legislația muncii. Or, potrivit art. 85 alin. (1) din Codul muncii, „demisia” reprezintă desfacerea contractului individual de muncă din proprie inițiativă, anunțând despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte. În context, este necesar de a reglementa drept condiție faptul comiterii unei abateri disciplinare repetate. Astfel, va fi evitat riscul eliberării din funcție a directorului pentru o abatere disciplinară minoră și din motive formaliste.

Menționăm că, actualmente, procedura de eliberare din funcție a directorului nu este reglementată suficient de clar, nefiind specificat cine este în drept să-l elibereze din funcție. Astfel, se propune reglementarea expresă a faptului că directorul este eliberat din funcție prin hotărârea Consiliului INJ, urmare a evaluării activității directorului și numai în cazul atribuirii calificativului „nesatisfăcător”.

În acest context, proiectul vine să aducă o claritate la aprecierea activității și a corespunderii cu funcția deținută. Astfel, potrivit modificărilor propuse prin completarea art. 9 cu alin. (2¹), activitatea directorului va fi evaluată o dată la doi ani în baza criteriilor de competență profesională, competență organizatorică, integritate precum și, comunicarea eficientă internă și externă. Procedura de evaluare a activității directorului se va efectua în baza unui regulament aprobat de Consiliu.

6. Componenta comisiilor pentru examenele de admitere

Actuala redacție a art. 16 alin. (1¹) din Legea nr. 152/2006, reglementează componenta comisiilor pentru examenele de admitere. Astfel, în actuala componență nu se regăsesc membrii supleanți, fapt ce ar crea un blocaj în activitatea comisiilor în cazurile în care unii membri din motive obiective nu și-ar putea exercita atribuțiile de membru.

În acest sens, se propune ca pentru fiecare comisie de admitere să fie desemnați câte 3 membri supleanți din rândul judecătorilor, procurorilor și profesorilor universitari, rolul cărora este determinant pentru a asigura funcționalitatea comisiilor în situațiile descrise mai sus.

7. Examenul de admitere la INJ

Potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 152/2006, rezultatele examenelor de admitere la INJ se anunță în ziua încheierii probelor. Subliniem că acest termen este foarte scurt și va crea impedimente de ordin practic și tergiversări ale procesului de admitere. Propunem rezultatele examenelor respective să fie anunțate nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora.

Totodată, alin. (2) al aceluiași articol prevede unele modificări de ordin tehnic, însă pentru o mai bună claritate, urmează a fi elucidat că rezultatele examenului de admitere poate fi contestat la o singură Comisie de contestații, ai căror membri vor fi desemnați de către Consiliu în condițiile art. 16 alin. (1¹) și (3).

Reiterăm, că prin Legea nr. 2/2024 au fost instituite două comisii pentru examenele de admitere la INJ. Pentru a clarifica modalitatea de formare a notei finale de la examenul de admitere, precum și nota minimă necesară pentru promovarea unei probe din cadrul examenului de admitere, se propune expunerea în redacție nouă a art. 17 alin. (2). Precizăm că majorarea notei minime de la „5” la „6” derivă din formula de calcul a notei finale. Or, pentru a obține nota minimă de promovare a examenului de admitere (art. 18 alin. (6) stabilește nota „8,00”), este necesar de a obține cel puțin nota „6” la una din cele două probe.

Astfel, în cadrul probei orale, fiecare din cele două comisii de admitere va aprecia răspunsul candidatului la subiectele care țin de specializarea comisiei respective. Nota probei orale se va calcula ca media notelor tuturor membrilor Comisiilor. De altfel, la calcularea notei generale a rezultatelor examenului de admitere, se va face media notelor obținute la proba scrisă și proba orală.

8. Criteriile de evaluare a audienților

Actuala redacție a art. 25 alin. (2) lit. d) prevede criteriul de evaluare „alte calități intrinseci pentru funcția de judecător sau, după caz, procuror”. Formularea acestui criteriu este ambiguă și lasă loc de subiectivism și interpretări eronate. Or, norma juridică trebuie să fie clară și previzibilă, iar utilizarea unor termeni vagi și abstracți creează premise pentru interpretări abuzive. Astfel, se propune abrogarea literei respective.

Suplimentar, se propune la art. 25 alin. (3) cuvintele „poate fi exmatriculat” să fie substituite cu cuvintele „este exmatriculat”. Această modificare este necesară pentru a nu admite menținerea în INJ a audienților care nu corespund cerințelor minime pentru o evaluare pozitivă.

9. Evaluarea audienților INJ de către psiholog

Potrivit modificărilor propuse în proiect, alineatul (2¹) al art. 26 urmează a fi abrogat. De altfel, excluderea evaluării efectuate de către psiholog a audienților Institutului, în cadrul examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială, are drept scop evitarea dublării acestei evaluări. Or, potrivit normelor ce reglementează procesul de accedere în funcție a judecătorilor și procurorilor, evaluarea candidaților de către psiholog are loc în cadrul verificării stării de sănătate a acestora până la finalizarea concursului organizat de CSP/CSM.

10. Componenta comisiei pentru examenele de absolvire

Articolul 26 alin. (2) din Legea nr. 152/2006 stabilește lista persoanelor care nu pot face parte din Comisia pentru examenele de absolvire. Se constată că lista este extrem de restrictivă, crearea comisiei devenind dificilă. În context, se propune de a exclude din listă formatorii INJ, astfel, oferindu-le posibilitatea de a fi membri ai Comisia pentru examenele de absolvire. Or, expertiza acestora în instruirea audienților și în conținutul programei de studiu va aduce plus valoare procesului de apreciere a cunoștințelor audienților.

11. Obligația de a restitui costul instruirii la INJ

Prin Legea nr. 2/2024, în art. 27 alin. (2) din Legea cu privire la INJ a fost instituită o obligație nouă pentru absolvenții care nu participă la concursurile pentru suplinirea funcției de judecător sau de procuror sau care refuză nemotivat de cel mult 2 ori funcțiile vacante propuse, de a restitui și „costul instruirii la Institut”.

Expresia „costul instruirii” este una vagă, or, din conținutul legii nu rezultă în mod clar ce aspecte sunt incluse în costul instruirii și care este modalitatea de calculare a costului respectiv. În context, se propune excluderea acestei obligații. Astfel, absolvenții vizați vor fi obligați, ca și anterior, să restituie statului doar bursa achitată pe perioada formării inițiale.

Mai mult ca atât, trebuie să se țină cont și de experiența ultimilor ani, când concursurile pentru ocuparea funcțiilor vacante de judecător nu au fost organizate, deoarece CSM și Colegiile de selecție și de evaluare nu au fost funcționale. În context, se propune reglementarea expresă a circumstanțelor obiective, ce nu pot fi imputate absolventului. La fel, ținem să menționăm că redacția actuală a art. 27 alin. (2) este una vagă și lasă loc de interpretări, or, potrivit acestor prevederi nu este suficient de clar, de când începe să curgă termenul de participare la concurs, din data înscrierii în Registru sau din data absolvirii INJ, totodată nu este prevăzută nici obligația Consiliilor de a exclude din Registru de suplinire a funcțiilor vacante, a candidaților care nu își onorează obligațiile prevăzute de lege.

Din acest punct de vedere, art. 27 alin. (2) va reglementa expres situațiile când absolventul este obligat să restituie bursa.

Astfel, absolventul INJ va restitui statului bursa dacă:

a) nu își onorează obligația prevăzută la alin. (1) al art. 27 - și anume obligația de înscriere în Registru pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror;

b) nu participă la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror timp de 5 ani din momentul includerii în Registru, cu excepția situației în care au existat circumstanțe obiective neimputabile absolventului. Or, nu putem obliga audientul să restituie bursa în cazurile în care nu depind de voința acestuia (spre exemplu: nu au fost organizate concursuri, colegiile de evaluare și selecție nu au fost funcționale ș.a);

c) refuză nemotivat a doua oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului – având în vedere că pot exista situații motivate de a refuză o funcție considera oportun de a reglementa expres acest fapt (de exemplu: relații de rudenie dintre conducătorul ierarhic superior și funcția de execuție, or, în acest caz ești într-o subordonare directă);

d) a activat în funcția de judecător, procuror sau în serviciul public mai puțin de 3 ani – un element de noutate prevăzut de prezentul proiect se referă la „serviciul public”. Proiectul stabilește o excepție de la obligația de a restitui cuantumului bursei pentru acei absolvenți ai INJ, care sunt angajați în serviciul public. Or, funcțiile de judecător și procuror de asemenea fac parte din domeniul public. Astfel, pe de o parte, absolvenții INJ vor fi stimulați să nu plece în sectorul privat, ci să se angajeze în serviciul public fie pentru perioada de până la accederea în funcțiile de judecător/procuror, sau cel puțin 3 ani în cazurile în care acestea nu își mai doresc să candideze la aceste funcții, iar pe de altă parte, activitatea în serviciul public va

constitui o compensare a cheltuielilor suportate de stat pentru instruirea absolvenților respectivi.

În contextul modificărilor expuse mai sus, completarea cu alin. (2¹) al aceluiași articol, va concretiza cazurile când candidații urmează a fi excluși din Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcției vacante de judecător sau procuror. De asemenea, se propune o redacție nouă pentru art. 27 alin. (3), care derivă din faptul că relațiile contractuale sunt stabilite între INJ și audient, iar CSM și CSP nu sunt părți ale acelui contract și, respectiv, nu pot intenta o acțiune în instanța de judecată.

12. Formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspekția procurorilor

Potrivit noilor modificări (art. 32¹ din Legea nr. 152/2006), în categoria de beneficiari ai cursurilor de formare continuă vor fi incluși, inspectorii-judecători și inspectorii din Inspekția procurorilor. Astfel, această categorie de beneficiari vor fi obligați de a se instrui cel puțin 40 de ore anual, în cadrul programelor de formare continuă organizate de INJ.

13. Asigurarea medicală de către Guvern a audienților Institutului Național al Justiției.

Pentru a exclude tratamentul diferențiat aplicat audienților INJ în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, se propune implementarea unui mecanism de asigurare medicală, similar celui existent pentru studenții din instituțiile de învățământ superior.

În context, este necesară modificarea art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998, punctului 4) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 și art. 19 alin. (3) din Legea nr. 152/2006.

ASPECTE ORGANIZATORICE PRIVIND SISTEMUL JUDECĂTORESC

14. Eliberarea judecătorului din funcție

Potrivit legislației, verificarea stării de sănătate a judecătorilor în funcție are loc o dată la 5 ani, în scopul corespunderii cerințelor de ordin medical pentru exercitarea acestei funcții. Având în vedere că această condiție este obligatorie pentru funcția de judecător, se propune de a completa art. 25 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, cu un nou temei de eliberarea judecătorului din funcție, și anume, refuzul nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate în condițiile art. 6¹.

Totodată, modificările propuse la alineatul (2) al acestui articol vor asigura o claritate referitor la momentul încetării raporturilor de serviciu. Astfel, judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție, sau, după caz, din data atingerii plafonului de vârstă.

15. Competența inspecției judiciare

Potrivit art. 7¹ din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, inspecția judiciară verifică demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului. Inspectorul-judecător trebuie să întocmească un raport cu privire la demersul respectiv, dar de facto este în imposibilitate de a audia judecătorul vizat, astfel, raportul menționat rezumându-se la preluarea constatărilor din demersul Procurorului General. Dat fiind faptul că întocmirea unui asemenea raport necesită timp, existența acestei cerințe creează impedimente în respectarea de către CSM a termenului de 5 zile, stabilit la art. 23 alin. (1) din Legea nr. 947/1996. Drept urmare, se propune abrogarea literei c) din art. 7¹ alin. (6).

16. Ședințele Consiliului Superior al Magistraturii

În scopul asigurării ședințelor lucrative ale CSM, se propune completarea art. 15 cu un alineat nou (2¹) care va prevedea că, în cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună, în perioada respectivă mandatul acestuia va fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4). Astfel, modificările propuse vor asigura ca ședințele CSM să fie lucrative, în situațiile în care mandatele unora dintre membri se suspendă. Prevederi similare au fost incluse și în art.77 alin. (4¹) din Legea nr. 3/2016.

17. Atribuțiile Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii

Potrivit modificărilor propuse la art. 6 din Legea nr. 947/1996, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii va fi investit cu atribuții noi. Astfel, președintele Consiliului va delega prin dispoziție judecători, inspectori-judecători pentru participarea la seminare, conferințe, cursuri de instruire sau deplasări de serviciu.

18. Interdicțiile și obligațiile judecătorului

Dispozițiile legale referitoare la interdicțiile aplicabile magistraților sunt bine definite în art. 8 din Legea nr. 544/1995, care au menirea de a asigura evitarea situațiilor de natură a afecta independența decizională a judecătorului prin interferența intereselor personale în activitatea profesională, dar și de a consolida încrederea publicului în sistemul judiciar.

Totuși, pentru a asigura o mai bună claritate a prevederilor art. 8 alin. (3²) din legea nominalizată, proiectul instituie la litera a) a aceluiași articol o excepție. Or, și în prezente art. 5 alin. (9) din Codul de etică și de conduită profesional al judecătorului, prevede că acesta poate oferi sfaturi/consultații doar părinților, soțului/soției, copiilor, nepoților precum și persoanelor aflate sub tutelă sau curatelă. Din acest punct de vedere, pentru a evita anumite interpretări eronate, proiectul își propune de scop de a instituie expres această excepție la prevederile art. 8 alin. (3²) din Legea nr. 544/1995.

19. Cariera judecătorilor

Modificările propuse la art. 20 din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, sunt de ordin tehnic care vin să ajusteze cadrul normativ în contextul modificărilor survenite în Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului. Adicional, menționăm că și modificările propuse la art. 25 din Legea nr. 947/1995, în partea ce vizează reducerea numărului de judecători din completul care examinează contestațiile hotărârilor CSM au drept scop eficientizarea activității CSJ și aducerea în concordanță a cadrului normativ în contextul Legii nr. 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

20. Verificarea de către Autoritatea Națională de Integritate a candidaților la funcția de judecător sau procuror

Reglementările similare din Legea nr. 544/1995 și Legea nr.3/2016, stipulează, că după înscrierea în Registru, CSM sau, după caz CSP solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat. De altfel, analizând condițiile pentru a accede în funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă, stabilite în legile menționate supra (art. 6 alin. (2) din Legea nr.544/1995, și art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016), constatăm că în calitate de candidați pot fi figura și alte persoane care de fapt nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale, (drept exemplu: avocați, profesori universitari).

În acest context, observăm că verificarea candidaților la funcțiile respective de către Autoritatea Națională de Integritate referitor la existența dubiilor cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale, este una prea generală. Or, această prevedere nu precizează că verificarea de către Autoritatea Națională de Integritate, se efectuează doar în raport cu subiecții declarării averii și intereselor personale în sensul Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Astfel, exercițiul de verificare nu poate fi realizat în practică, deoarece printre candidații la funcția de judecător sau de procuror, în temeiul vechimii în muncă se regăsesc și categorii de candidați care nu sunt sau nu au fost subiecți ai declarării averii și intereselor personale. Drept urmare, această neconcordanță legislativă, este în măsură să afecteze derularea procedurilor de selecție realizate de către CSM și CSP. Având în vedere cele expuse, este imperios de a preciza în prevederile articolelor 9 alin. (8) din Legea nr.544/1995 și 22 alin. (3) din Legea nr. 3/2016, că verificarea de către Autoritatea Națională de Integritate se efectuează doar în raport cu subiecții declarării averii și a intereselor personale.

21. Dispoziții finale și tranzitorii

Potrivit art. IX din proiect, intrarea în vigoare a legii este la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. II pct. 3, art. V pct. 15 și art. VII pct. 4, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025. Excepția acestor articole vizează reglementările ce țin de instruirea continuă a inspectorilor, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025, oferind posibilitatea includerii în bugetul de stat pentru anul următor și a resurselor financiare necesare pentru realizarea acestor prevederi.

1. Fundamentarea economico-financiară

Conform mediei pentru anii 2020-2023, **anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți**. Drept urmare, în cadrul viitoarelor procese de planificare bugetară, va fi necesar de a identifica resursele necesare pentru a acoperi deficitul format, or, primele de asigurare medicală nu vor fi reținute de la audienții INJ.

Bursa audienților INJ pentru anul 2024 ar constitui 11.700 lei (ceea ce corespunde cu salariul mediu realizat pentru anul 2023). Din aceasta sumă, în baza Legii 85/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, se rețin lunar 9% pentru asigurarea medicală, ceea ce constituie 1053 lei/lună.

Suma necesară pentru asigurarea medicală a unui audient INJ (raportată la bursa din anul 2024) ar constitui:

$$1053 \text{ lei/lună} * 12 \text{ luni} = 12\ 636 \text{ lei/an}$$

Menționăm că conform mediei pentru anii 2020-2023, **anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți**. Pentru comparație, prezentăm numărul mediu de absolvenți INJ pentru ultimii ani:

- 2021-40 absolvenți (20 judecători/20 procurori);
- 2022-34 absolvenți (15 judecători/19 procurori);
- 2023-36 absolvenți (15 judecători/21 procurori).

Drept urmare, suma necesară pentru asigurarea medicală a 36 de audienți va constitui aproximativ:

$$36 \text{ audienți/an} * 12636 \text{ lei/an} = 454\ 896 \text{ lei/an.}$$

2. Modul de încorporare a actului normativ în cadrul normativ în vigoare

Pentru implementarea prezentului proiect de lege nu este necesară modificarea cadrului normativ conex.

3. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul Transparența decizională, au fost plasate:

- anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (asigurarea unor garanții sociale audienților INJ ș.a. aspecte organizatorice ale activității INJ), link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-legii-pentru-modificarea-unor-3>;
- anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (aspecte ce țin de organizarea și funcționarea sistemului judecătoresc), link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-legii-pentru-la-modificarea-0>.

Având în vedere că ambele proiecte de legi, elaborarea cărora a fost inițiată, vizează sistemul judecătoresc și activitatea INJ, s-a considerat oportun comasarea acestora într-un singur proiect de lege.

La ședința Secretarilor generali ai ministerelor din 29 aprilie 2024, s-a decis remiterea spre avizare a proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului*

de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), fiind înregistrat în Cancelaria de Stat cu numărul unic 384/MJ/2024.

Prin urmare, în vederea respectării exigențelor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul actului normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, rubrica Proiecte de acte normative, directoriul Registrul proiectelor de acte normative², precum și pe portalul web www.particip.gov.md.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-4801 din 29 aprilie 2024, proiectul de act normativ (*cu număr unic 384/MJ/2024*) a fost transmis spre avizare: Ministerului Finanțelor, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor, Institutului Național al Justiției, Companiei Naționale de Asigurări Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Serviciului de Informații și Securitate.

Adițional, prin scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/4169 din 02 mai 2024, proiectul a fost transmis spre avizare și consultare: A.O „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”, A.O „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”, A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene” și A.O „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”.

În procesul de avizare au prezentat obiecții, propuneri și recomandări: Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor, Institutului Național al Justiției, Companiei Naționale de Asigurări Sociale, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Serviciului de Informații și Securitate și A.O „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”.

Au prezentat lipsă de obiecții, propuneri și recomandări: Ministerul Sănătății, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Nu au prezentat avizele: A.O „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”, A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”.

Din avizele prezentate asupra proiectului, înregistrat cu numărul unic 384/MJ/2024, au fost extrase acele compartimente care vizează obiectul de reglementare a prezentului proiect. Toate propunerile și obiecțiile înaintate au fost analizate și inserate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor la proiectul de act normativ.

Secretar de stat

/Semnat electronic/

Stanislav COPEȚCHI

² Link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-organizatorice-privind>

ANALIZA DE IMPACT ÎN PROCESUL DE FUNDAMENTARE
a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al
Justiției)

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza de impact în procesul de fundamentare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)
Data:	11 iunie 2024
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Justiției
Subdiviziunea:	Direcția elaborare acte normative
Persoana responsabilă și datele de contact:	Daniela ȘTIRBU, Consultant superior, tel.: (022) 20-14-22 email: daniela.stirbu@justice.gov.md
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
<i>a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate</i>	
Au fost evidențiate următoarele probleme: 1) scăderea numărului de persoane care participă la concursul de admitere la Institutul Național al Justiției (în continuare – INJ); 2) reținerea din bursa primită la INJ a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală a audienților INJ; 3) diminuarea atractivității de a fi audient la INJ comparativ cu a fi angajat în sectorul privat.	
<i>b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate</i>	
Potrivit pct. 4 din Anexa nr. 1 la <i>Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală</i> , audienții INJ, candidați la funcția de judecător și procuror, fac parte din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală „în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense”, în cazul – dat bursa primită pe perioada studiilor la INJ (18 luni). Având în vedere că audienților INJ li se reține un quantum de 9% din bursa primită la începutul fiecărei luni concomitent cu calcularea bursei, instituția are obligația de a introduce aceste date în forma „IRM19” pentru activarea poliței de asigurare medicală, însă în formularul	

respectiv nu se regăsește o rubrică destinată acestei categorii de persoane asigurate. Drept urmare, la moment, audienții INJ figurează cu statut de „angajați” în programa de evidență contabilă.

Subliniem faptul că conform art. 20 lit. e) din Codul fiscal nr. 1163/1997, în venitul brut nu se includ „bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale;”.

Precizăm că conform art. 2 alin. (4) din Legea nr. 152/2006, INJ nu face parte din sistemul național de învățământ și educație. Drept urmare, prevederile art. 20 lit. e) din Codul fiscal nu pot fi aplicate audienților INJ.

Referitor la numărul persoanelor care au participat în ultimii ani la examenele de admitere la INJ, prezentăm următoarele date statistice:

Persoane admise la concurs pentru funcția de:	2021	2022	2023
judecător	40	34	73
procuror	87	44	36
Total:	127	78	109

Referitor la numărul absolvenților INJ prezentăm următoarele date:

Absolvenți:	2021	2022	2023
judecător	20	15	15
procuror	20	19	21
Total:	40	34	36

În context, indicăm următoarele **persoane/entități afectate**:

1) audienții INJ, deoarece reținerea primei de asigurare medicală din contul bursei diminuează cuantumul net al acesteia;

2) sistemul judecătoresc și procuratura în general, deoarece o mare parte din juriști preferă să activeze în sectorul privat.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Cauzele care au generat problemele enunțate țin de:

- 1) asimilarea audienților INJ cu persoanele angajate în câmpul muncii;
- 2) promovarea unei politici inechitabile în domeniul asigurării medicale în raport cu audienții INJ.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Evoluția de până în prezent a problemei a fost descrisă la pct. 1 lit. b) de mai sus.

Dacă această intervenție legislativă nu va avea loc, INJ va continua să rămână o instituție mai puțin atractivă pentru juriști. Acest fapt va duce în viitor la diminuarea numărului de judecători și procurori.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Cadrul juridic actual este constituit din următoarele acte normative:

- Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală;

- Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală;

- Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției;

Actele normative enumerate reglementează statutul audiențelor INJ, precum și aspectele ce țin de asigurarea obligatorie de asistență medicală a acestora.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Se propun următoarele obiective:

- Modificarea modalității de acoperire a cheltuielilor ce țin de asigurarea medicală a audiențelor INJ;

- Sporirea atractivității statutului de audient al INJ.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

După cum s-a menționat supra, în cazul lipsei de intervenție, numărul doritorilor de a-și face studiile la INJ se va diminua, cu riscul pentru viitor de a se reduce numărul judecătorilor și procurorilor.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Prevederile proiectului care au **impact financiar** se referă la modificarea art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998, punctului 4) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 și art. 19 alin. (3) din Legea nr. 152/2006.

Astfel, pentru a nu discrimina audienții INJ în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, se propune implementarea unui mecanism de asigurare medicală, similar celui existent pentru studenții din instituțiile de învățământ superior.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu sunt.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Subliniem că situația actuală nu produce niciun efect pozitiv. În context pot fi evidențiate doar efectele negative ale acesteia:

- reducerea numărului de persoane care participă la examenele de admitere la INJ;
- diminuarea atractivității reduse de a fi audient la INJ, comparativ cu a fi angajat în sectorul privat.

B¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Conform mediei pentru anii 2020-2023, **anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți**. Drept urmare, în cadrul viitoarelor procese de planificare bugetară, va fi necesar de a identifica resursele necesare pentru a acoperi deficitul format, or, primele de asigurare medicală nu vor fi reținute de la audienții INJ.

Bursa audienților INJ pentru anul 2024 ar constitui 11.700 lei (ceea ce corespunde cu salariul mediu realizat pentru anul 2023). Din aceasta sumă, în baza Legii 85/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, se rețin lunar 9% pentru asigurarea medicală, ceea ce constituie 1053 lei/lună.

Suma necesară pentru asigurarea medicală a unui audient INJ (raportată la bursa din anul 2024) ar constitui:

$$1053 \text{ lei/lună} * 12 \text{ luni} = 12\ 636 \text{ lei/an}$$

Drept urmare, suma necesară pentru asigurarea medicală a 36 de audienți va constitui aproximativ:

$$36 \text{ audienți/an} * 12636 \text{ lei/an} = 454\ 896 \text{ lei/an.}$$

Beneficiile care vor decurge din opțiunea adoptată constau în următoarele:

- majorarea numărului de persoane care participă la examenele de admitere la INJ;
- majorarea cuantumului net al bursei audienților INJ;
- sporirea atractivității de a fi audient la INJ, comparativ cu a fi angajat în sectorul privat.

Părțile interesate, care vor fi afectate pozitiv sunt audienții INJ. În urma modificării propuse nu vor fi părți afectate negativ.

B²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Nu au fost analizate opțiuni alternative.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizate în acesta

Riscul care poate duce la eșecul intervenției constă în posibila insuficiență a resurselor financiare din bugetul de stat, necesare pentru a acoperi cheltuielile menționate la pct. 4 lit. b¹).

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Nu este cazul.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Având în vedere argumentele expuse *supra*, inclusiv beneficiile care vor fi obținute, considerăm că opțiunea propusă este unica fezabilă și proiectul urmează a fi susținut și adoptat.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

Pentru buna implementare a opțiunii recomandate este necesară modificarea legislației menționate la pct. 1 lit. e) din prezenta analiză a impactului de reglementare.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Indicatorii de performanță sunt:

- numărul audiențelor la INJ, pentru care Guvernul va avea calitatea de asigurat;
- numărul persoanelor care vor participa la următoarele concursuri de admitere la INJ, comparativ cu numărul acestora din anii precedenți.

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Potrivit art. IX din proiect, intrarea în vigoare a legii este la data publicării în Monitorul Oficial al RM, cu excepția prevederilor art. II pct. 3, art. V pct. 15 și art. VII pct. 4, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025. Excepția acestor articole vizează reglementările ce țin de instruirea continuă a inspectorilor, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025, oferind posibilitatea includerii în bugetul de stat pentru anul următor și a resurselor financiare necesare pentru realizarea acestor prevederi.

Impactul modificărilor propuse se va resimți odată cu achitarea burselor fără a reține din contul acestora sumele pentru asigurarea medicală.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

1. Consiliul Superior al Magistraturii;
2. Consiliul Superior al Procurorilor;
3. Institutul Național al Justiției;
4. Ministerul Finanțelor;
5. Ministerul Sănătății;
6. Compania Națională de Asigurări în Medicină.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Potrivit *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, prezentul proiect de lege urmează a fi consultat și avizat cu instituțiile statului, precum și cu participarea în format larg a societății civile, atât pe pagina web oficială a Ministerului Justiției cât și pe platforma www.particip.gov.md.

La ședința Secretarilor generali ai ministerelor din 29 aprilie 2024, s-a decis remiterea spre avizare a proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)*, fiind înregistrat în Cancelaria de Stat cu **numărul unic 384/MJ/2024**.

Prin urmare, în vederea respectării exigențelor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul actului normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, rubrica Proiecte de acte normative, directoriul Registrul proiectelor de acte normative³, precum și pe portalul web www.particip.gov.md.

³ Link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-organizatorice-privind>

Adițional, prin scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/4169 din 02 mai 2024, proiectul a fost transmis spre avizare și consultare: A.O „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”, A.O „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”, A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene” și A.O „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alterativă 1	Opțiunea alterativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0	-	-
povara administrativă	0	-	-
fluxurile comerciale și investiționale	0	-	-
competitivitatea afacerilor	0	-	-
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	0	-	-
concurența pe piață	0	-	-
activitatea de inovare și cercetare	0	-	-
veniturile și cheltuielile publice	-1	-	-
cadrul instituțional al autorităților publice	0	-	-
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	-	-
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0	-	-
situația social-economică în anumite regiuni	0	-	-
situația macroeconomică	0	-	-
alte aspecte economice	0	-	-
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	0	-	-
nivelul de salarizare	0	-	-
condițiile și organizarea muncii	0	-	-
sănătatea și securitatea muncii	0	-	-
formarea profesională	0	-	-
inegalitatea și distribuția veniturilor	0	-	-
nivelul veniturilor populației	0	-	-
nivelul sărăciei	0	-	-
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0	-	-
diversitatea culturală și lingvistică	0	-	-
partidele politice și organizațiile civice	0	-	-
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	0	-	-
modul sănătos de viață al populației	0	-	-

nivelul criminalității și securității publice	0	-	-
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0	-	-
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0	-	-
accesul și calitatea serviciilor medicale	0	-	-
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0	-	-
nivelul și calitatea educației populației	0	-	-
conservarea patrimoniului cultural	0	-	-
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0	-	-
accesul și participarea populației în activități sportive	0	-	-
discriminarea	0	-	-
alte aspecte sociale	0	-	-
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0	-	-
calitatea aerului	0	-	-
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0	-	-
biodiversitatea	0	-	-
flora	0	-	-
fauna	0	-	-
peisajele naturale	0	-	-
starea și resursele solului	0	-	-
producerea și reciclarea deșeurilor	0	-	-
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0	-	-
consumul și producția durabilă	0	-	-
intensitatea energetică	0	-	-
eficiența și performanța energetică	0	-	-
bunăstarea animalelor	0	-	-
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0	-	-
utilizarea terenurilor	0	-	-
alte aspecte de mediu	0	-	-
<p><i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i></p>			
Anexe			

Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

Autoritatea emitentă	Nr.	Obiecțiile și propunerile prezentate	Opinia Ministerului Justiției
Consiliul Superior al Magistraturii	1.	<p>Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului Conținutul propus al normei juridice: Propunerea la Articolul 9 din proiect: la alineatul (8) cuvintele „și de la Serviciul de Informații și Securitate” se exclud în ambele cazuri, iar cuvintele „oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora” se substituie cu cuvintele”. Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”</p> <p>Propuneri: Se propune de completat ultima propoziție, după cum urmează: „Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare, <u>din momentul recepționării înscrisurilor.</u>”</p> <p>Motivarea: Această concretizare este necesară pentru claritate.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Se acceptă.</i></p> <p>Textul completat se regăsește la Art. I, pct. 3 din proiect.</p>
	2.	<p>Legea nr. 147/2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor Conținutul propus al normei juridice: Articolul 3 alin. (4) „ La selecția candidaților la funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: 60% constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor și 20% constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Magistraturii.”</p> <p>Propuneri: Se propune de modificat după cum urmează:</p>	<p style="text-align: center;"><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Propunerea are drept scop diminuarea ponderei notei obținute la INJ, în favoarea majorării ponderei punctajului acordat de CSM.</p> <p>Subliniem că această abordare va avea drept efect demotivarea audienților INJ de a se implica mai activ în procesul de formare inițială. Anume formarea inițială a viitorilor judecători și procurori trebuie pusă în</p>

	<p>„La selecția candidaților la funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: 50% constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor și 30% constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Magistraturii.”</p> <p>Motivarea: Modificarea este necesară pentru a adăuga pondere selecției efectuate de către Consiliul Superior al Magistraturii în raport cu nota acordată de Institutul Național al Justiției.</p>	valoare, căci în lipsa acesteia va avea de suferit calitatea actului de justiție.
3.	<p>Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Conținutul propus al normei juridice: Articolul 6. Atribuțiile Președintelui Președinte Consiliului Superior al Magistraturii: a) convoacă și prezidează ședințele Consiliului; b) coordonează activitatea Consiliului și repartizează materialele spre examinare, desemnează un raportor pentru prezentarea materialelor examinate; c) reprezintă Consiliul în fața autorităților publice din țară și din străinătate; d) organizează și implementează sistemul de control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune; e) exercită alte atribuții în condițiile legii.</p> <p>Propuneri: Art.6 Se propune de completat după cum urmează: Emite dispoziții pe chestiuni ce țin de organizarea activităților judecătorilor și instanțelor de judecată, în perioada dintre ședințele CSM (concedii, deplasări, instruire, ...), care ulterior sunt aprobate la ședința Plenului CSM</p> <p>Motivarea: Art.6 Aceste competențe sunt exercitate de președintele Consiliului la necesitate.</p>	<p>Se acceptă. Textul redactat se regăsește la Art. II, pct. 2 din proiect.</p>
4.	<p>Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Conținutul propus al normei juridice: Articolul 7¹. Inspecția judiciară</p>	<p>Precizare: Proiectul deja conține o asemenea prevedere, la Art. II, pct. 3.</p>

	<p>Alin. (6) Inspecția judiciară are următoarele competențe: c) verifică demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului;</p> <p>Propuneri: Articolul 7¹ Se propune de exclus lit. c)</p> <p>Motivarea: Articolul 7¹ Aceste prevederi sunt formale și nu au nici un efect. Or, inspectorul este lipsit de posibilitatea de a audia judecătorul vizat în sesizare, fiind impus să transcrie în raport constatările PG. Această procedură împiedică examinarea de către CSM a sesizărilor în termenul stabilit de art.23 L.947 (imediat).</p>	
5.	<p>Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Conținutul propus al normei juridice: Articolul 20. Promovarea la o instanță superioară, transferarea la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, detașarea, suspendarea, demisia și eliberarea din funcție a judecătorului (2) Transferarea judecătorului la o instanță de același nivel pe un termen limitat se efectuează de către Consiliul Superior al Magistraturii, în condițiile art. 20 din Legea cu privire la statutul judecătorului.</p> <p>Propuneri: Art.20 Alin.(2) se propune de exclus</p> <p>Motivarea: Art.20 alin.(2) - transferul pe termen limitat al judecătorului era stabilit prin art.20¹ legea nr.544/95 cu privire la statutul judecătorului, care a fost exclus prin Legea nr.246 din 28.07.2022</p>	<p>Precizare: Proiectul deja conține o asemenea prevedere, la Art. II, pct. 5.</p>
6.	<p>Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Conținutul propus al normei juridice: Articolul 20. (3²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției și Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.</p>	<p>Se acceptă. Textul redactat se regăsește la Art. II, pct. 5 din proiect.</p>

	<p>Propuneri: Alin. (3²) Se propune o nouă redacție: „Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.</p> <p>Motivarea: Alin. (3²) -interzicerea participării la concurs a judecătorilor detașați la INJ și secretariatul CSM este o descurajare pentru judecători de a fi detașați la INJ sau a lucra în secretariatul CSM. Totodată, este disproporționat în raport cu dreptul lor la carieră.</p>	
7.	<p>Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii Conținutul propus al normei juridice: Articolul 25. Contestarea hotărîrilor Consiliului Superior al Magistraturii (2) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ.</p> <p>Propuneri: Se propune de introdus alin.(1¹) după cum urmează: Operațiunile administrative pot fi contestate doar concomitent cu actul administrativ individual, cu excepția operațiunilor administrative executorii sau îndreptate împotriva unui terț.</p> <p>Motivarea: Alin.(1¹) aceste prevederi sunt necesare pentru a aduce claritate</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Alineatul propus se referă la „operațiunile administrative”, pe când obiectul de reglementare al art. 25 din Legea nr. 947/1996 se referă la contestarea hotărârilor CSM. „Operațiunile administrative” sunt definite în art. 15 alin. (1) din Codul administrativ nr. 116/2018 ca fiind „manifestările de voință sau activitățile autorităților publice care nu produc ca atare efecte juridice”.</p> <p>Mai mult ca atât, redacția propusă în aviz este identică cu cea din art. 15 alin. (2) din Codul administrativ. Acceptarea acestei propuneri ar duce la crearea unui paralelism juridic, fapt ce nu corespunde normelor de tehnică legislativă.</p>
8.	<p>Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor Conținutul propus al normei juridice: Articolul 29. Hotărârile completelor de contestație</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Această propunere va avea ca efect lipsirea persoanei, a cărei contestație a fost</p>

	<p>Alin. (3) Hotărârea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze cercetarea disciplinară în conformitate cu art.23.</p> <p>Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei Inspecției judiciare de respingere a sesizării poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii.</p> <p>Propuneri: Art.29 alin.(3) se propune de exclus a 2 propoziție: „Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei Inspecției judiciare de respingere a sesizării poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii.</p> <p>Motivarea: Art.29-Scopul Legii nr.178 este de a constata abaterea și a o aplica în termen rezonabil. Introducerea procedurii de contestare a hotărârilor completelor de contestații prin care se resping contestațiile, duce la tergiversarea examinării procedurilor, iar în final procedura își va pierde efectul, ori va expira termenul de aplicare a sancțiunii.</p> <p>La moment sunt înregistrate aproximativ 70 de contestații, (numărul se află în permanentă creștere, pe motiv că CSM nu sa putut întruni din lipsă de componență), care urmează a fi examinate de către Plenul CSM, hotărârile Consiliului fiind cu drept de contestare la CSJ. Respectiv se va majora considerabil volumul de lucru la CSM și la CSJ.</p>	<p>respinsă, de dreptul de a contesta o asemenea hotărâre.</p> <p>Considerăm acest fapt drept inacceptabil, în special din perspectiva necesității de a asigura respectarea drepturilor ce țin de procedura disciplinară. Or, crearea mecanismului necesar pentru exercitarea dreptului de a contesta o decizie/hotărâre cu care persoana vizată nu este de acord, nu poate fi calificată drept „tergiversarea examinării procedurilor”.</p>
<p>9.</p>	<p>Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului Conținutul propus al normei juridice: Articolul 28 (1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt salarizați în condițiile și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.</p> <p>Propuneri: Art. 28 se propune de modificat : Judecătorii instanțelor judecătorești sînt salarizați în baza legii speciale de salarizare a judecătorilor.</p> <p>Motivarea: Art. 28 – salarizarea în baza legii speciale ar exclude implicarea celorlalte puteri de stat la stabilirea salariilor judecătorilor, iar în final ar fortifica independența justiției.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Urmare a reformei din anul 2018, modul de salarizare în sectorul bugetar este reglementat doar de Legea nr. 270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar. Or, potrivit art. 1 alin. (1) din legea respectivă, „Prezenta lege are ca obiect de reglementare stabilirea unui sistem unitar de salarizare în sectorul bugetar și reprezintă un cadru general ce cuprinde principiile, regulile și procedurile</p>

		de stabilire a drepturilor salariale în raport cu ierarhia funcțiilor din sectorul bugetar.” În context, subliniem că salarizarea judecătorilor nu ține de obiectul de reglementare al prezentului proiect de lege.
10.	<p>Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului Conținutul propus al normei juridice: Art. 31 – garanțiile judecătorilor Propuneri: De introdus dispoziția cu privire la rambursarea cheltuielilor pentru transport, ori chirie, pentru judecătorii care circulă din Chișinău în raion.</p>	<p>Precizare Propunerea din aviz are impact financiar. Potrivit normelor de tehnică legislativă, propunerile trebuie să fie motivate, iar cele care au impact financiar asupra bugetului de stat trebuie însoțite de informația privind cheltuielile bugetare necesare pentru implementarea prevederilor respective.</p>
11.	<p>Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției Conținutul propus al normei juridice: Propunerea din proiect la Articolul 17 alin (2) „Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 5 (cinci) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.” Propuneri: Se propune de modificat următorul enunț : „Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum <u>nota 7 (șapte)</u> la fiecare din ele.” Motivarea: Considerăm prea mică nota pentru a se considera promovat. Mai mult ca atât, coraportat cu art. 18 alin. (6) a aceleiași legi, nota 5 este prea mică.</p>	<p>Se acceptă parțial Art. 17 se referă la concursul de admitere, care constă din proba orală și proba scrisă. În urma unui calcul matematic, s-a dovedit faptul că nota minimă necesară pentru a promova una din probe este „6”.</p>
12.	<p>Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției Conținutul propus al normei juridice: Articolul 27 alin. (1) „Absolventul Institutului, în termen de 30 de zile <u>de la</u></p>	<p>Se acceptă. Textul a fost redactat, se regăsește la Art. V pct. 12.</p>

		<p>solicitare, este obligat să depună dosarul pentru înscrierea în registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror.”</p> <p>Propuneri: Se propune de modificat, după cum urmează: „Absolventul Institutului, în termen de 30 de zile <u>de la eliberarea atestatului de absolvire</u>, este obligat să depună dosarul pentru înscrierea în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror.”</p> <p>Motivarea: Această modificare este necesară pentru claritate.</p>	
	13.	<p>Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției Conținutul propus al normei juridice: Articolul 27 .</p> <p>Propuneri: Se propune de adăugat alin. 2², după cum urmează: „După restituirea bursei achitate pe perioada formării inițiale, candidatul are dreptul să participe la concursurile organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor.”</p> <p>Motivarea: Această modificare este necesară pentru claritate.</p>	<p>Se acceptă. Textul a fost redactat, se regăsește la Art. V pct. 12.</p>
Institutul Național al Justiției	14.	<p>Potrivit proiectului transmis pentru avizare, se propune modificarea articolului 2 alin. (2) din Legea privind Institutul Național al Justiției, prin includerea inspectorilor (din cadrul Inspecției Judiciare și a Inspecției Procurorilor) în lista beneficiarilor instruirilor realizate de Institut.</p> <p>Din analiza proiectului Hotărârii Guvernului constatăm ca s-a produs o eroare, autorul intenționând să efectueze modificări în articolul 2 alin. (1), dispoziție normativă care reglementează lista beneficiarilor instruirilor realizate de Institutul Național al Justiției.</p> <p>Prin urmare, considerăm oportun ca în proiectul Hotărârii Guvernului sintagma „<i>articolul 2 alin. (2)</i>” să fie înlocuită cu sintagma „<i>articolul 2 alin. (1)</i>”.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>
	15.	<p>Autorul proiectului de lege a propus completarea articolului 9 cu alin. (2¹), potrivit căruia „<i>evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi, conform regulamentului aprobat de Consiliu</i>”, însă, la redactarea acestei propuneri s-a omis includerea cuvântului „<i>ani</i>” după sintagma „<i>o dată la doi</i>”.</p>	<p>Se acceptă Textul a fost redactat.</p>

	<p>Astfel, considerăm ca redacția propusă de modificare a articolului 9 alin. (2¹) din Legea nr. 152/2006, propunem ca acest alineat să fie expus în următoarea redacție „<i>Evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi ani, conform regulamentului aprobat de Consiliu</i>”, după care după textul propus de autor.</p>	
16.	<p>Prin proiectul actului normativ, autorul a omis să vină cu o soluție pentru înlăturarea contradicțiilor dintre norma art. 9 alin. (3) cu norma art. 10 alin. (3), or, aceste dispoziții legale stabilesc două autorități competente diferite investite cu competență de desemnare a directorului interimar, în cazul în care funcția de director adjunct este vacantă.</p> <p>Institutul Național al Justiției propune ca autorul proiectului Hotărârii de Guvern să revizuiască redacția actuală a art. 9 alin. (3) și a art. 10 alin. (3) din Legea nr. 152/2006.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul redactat se regăsește la Pct. 3 al Art. V din proiect (<i>modificările care se referă la art.9 alin. (3) din Legea nr.152/2006</i>).</p>
17.	<p>Analizând Legea nr. 152/2006, constatăm că art. 15 alin. (2) lit. c) stabilesc ca la cererea de participare la concursul de admitere, în mod obligatoriu urmează a fi anexată copia actului ce atestă vechimea în muncă a candidatului.</p> <p>Alineatul 3 din același articol stabilește că la concursul de admitere sânt acceptați doar candidații care au depus dosarele complete, corespunzătoare condițiilor prevăzute la alin. (2).</p> <p>Astfel, deducem că dacă persoana nu a anexat actul ce atestă vechimea în muncă, aceasta nu este admisă la concursul de admitere.</p> <p>Cu toate acestea, prin Legea nr. 228/2022, art. 15 alin. (1) a fost modificat, fiind exclusă propoziția „<i>Persoanele care solicită admiterea la cursurile de formare inițială a candidaților la funcția de judecător trebuie să aibă o vechime în muncă de cel puțin 2 ani în specialitățile juridice</i>”.</p> <p>Prin urmare, după ce a fost exclusă condiția deținerii vechimii în muncă pentru candidații la funcția de judecător, este necesară excluderea obligației persoanelor care solicită admiterea la cursurile de formare inițială și expunerea literei c) din alineatul (2) a articolului 15 în următoarea redacție: „<i>copia de pe carnetul de muncă (după caz) sau copia actului care atestă vechimea în muncă, în cazul în care candidatul o are</i>”.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul redactat se regăsește la Art. V , pct. 4) din proiect (<i>art. 15 alin. (2) din Legea nr.152/2006</i>).</p>
18.	<p>Autorul a propus și modificarea alineatului (4) din art. 16 al Legii nr. 152/2006, propunând substituirea textului „alin. (1¹)” cu textul „alin. (1¹)”. Posibil s-a avut în vedere modificarea alineatului (4) după cum urmează substituirea textului „alin. (1)” cu textul „alin. (1¹)”.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Textul redactat se regăsește la pct. 5) al Art. V din proiect (<i>art.16 alin. (4) din Legea nr.152/2006</i>).</p>

	<p>19. Concomitent, s-a propus ca articolul 18 alin. (1) din Legea nr. 152/2006, să fie modificat prin substituirea textului „<i>în ziua încheierii acestora</i>” cu textul „<i>nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora</i>”. Reiterăm că art. 18 alin. (1) a fost modificat prin Legea nr. 2/2024, iar textul „<i>în ziua încheierii acestora</i>”, a fost substituit cu textul „<i>în aceeași zi</i>”. Corespunzător, considerăm că propunerea de modificare a art. 18 alin. (1) urmează a fi ajustată după cum urmează: la alineatul (1), cuvintele „<i>în aceeași zi</i>” se substituie cu cuvintele „<i>nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora</i>”.</p>	<p style="text-align: center;">Precizare</p> <p>Nu sunt clare raționamente autorului avizului, or, modificarea propusă deja se regăsește în proiect la pct.7) al Art. V.</p>
	<p>20. Prin Legea nr. 2/2024, au fost operate mai multe modificări la Legea nr. 152/2006, <i>inter alia</i> art. 24 alin. (2) a fost completat cu propoziția „<i>Stagiile de practică pot fi desfășurate în alte instituții publice, precum și sub îndrumarea unui avocat</i>”.</p> <p>Institutul Național al Justiției consideră că această propoziție urmează a fi exclusă, în condițiile în care, absolvenții cursurilor de formare inițială urmează să fie numiți în funcția de judecător sau procuror, urmând să-și desfășoare activitatea în aceste instituții de aplicare a Legii. La fel, urmează a fi exclusă și sintagma „<i>și avocatul</i>” din norma art. 24 alin. (3).</p> <p>Menționăm că perioada stagiului de practică este de șase luni, timp în care viitorii judecători și procurori urmează să-și dezvolte abilitățile necesare activității în instanțe/procuraturi. Astfel, este necesar ca stagiile de practică să se desfășoare doar în instanțe/procuraturi/organe de urmărire penală, pentru a analiza și înțelege specificul activității acestor organe.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p> <p>Textul redactat se regăsește la Art. V, pct. 9 (<i>art. 24 alin. (2) și (3) din Legea nr.152/2006</i>).</p>
	<p>21. Prin Legea nr. 2/2024, art. 28 din Legea nr. 152/2006 a fost expus într-o nouă redacție.</p> <p>În special, prin aceasta Lege, în sarcina Institutului Național al Justiției a fost impusă obligația de a organiza cursuri de instruire pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă.</p> <p>Prin proiectul actului normativ supus avizării, au fost propuse unele modificări de natură să înlăture neclaritățile din art. 28.</p> <p>Cu toate acestea, considerăm ca art. 28 alin. (2), (3), (4) urmează a fi modificat și expus într-o nouă redacție, după cum urmează:</p> <p>(3) <i>Pentru participarea la examen, persoanele specificate la alin. (1) depun la Consiliul Superior al Magistraturii și, respectiv, la Consiliul Superior al</i></p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Alineatul (4) al articolului 28 din Legea nr. 152/2006 cu privire la Institutul Național al Justiției, stabilește autoritatea competentă de a examina materialele prezentate de persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror. Or, alin. (4) al aceluiași articol stabilește expres că: „<i>Comisia pentru examenele de absolvire verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în</i></p>

	<p><i>Procurorilor cerere de remitere a materialelor Comisiei din cadrul Institutului Național al Justiției în vederea susținerii examenului de capacitate în baza vechimii în funcție. Prevederile art. 15 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.</i></p> <p><i>(4) Timp de cel puțin 30 de zile înainte de examen, persoanele menționate la alin. (1) participă la instruirea organizată pentru ele de către institut. Tematica instruirii este stabilită de către Consiliu INJ.</i></p> <p><i>(5) Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de Consiliul Superior al Procurorilor verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură și aspectele menționate la art. 16 alin. (2) lit. a¹) din prezenta lege. Persoanele care întrunesc condițiile enunțate, sunt incluse de Comisia pentru examenele de absolvire în lista persoanelor admise la examen.</i></p> <p>Reiterăm că redacția anterioară a Legii nr. 152/2006, nu stabilea autoritatea competentă de a examina dosarele persoanelor care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă. Unica prevedere legală este cea de la art. 28 alin. (2) și alin. (4) din Legea nr. 152/2006, care stabilea că cererile și actele se depun la Comisia pentru examenele de absolvire.</p> <p>Până la 13 februarie 2024, dosarele candidaților la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă erau examinate de Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, care emiteau hotărâri de remitere a materialelor Comisiei pentru examenele de absolvire.</p> <p>Până în 2023, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor au emis mai multe hotărâri prin care au remis către Comisia de absolvire a INJ dosarele a mai mulți solicitanți de a accede în funcția de judecător/procuror în baza vechimii în muncă.</p> <p>Astfel, considerăm oportun de a identifica în redacția art. 28, autoritățile competente de a examina materialele prezentate de persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă și, respectiv, să verifice dacă persoanele întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, și anume, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul</p>	<p><i>temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură și aspectele menționate la art. 16 alin. (2) lit. a¹) din prezenta lege. Persoanele care întrunesc condițiile enunțate, sunt incluse de Comisia pentru examenele de absolvire în lista persoanelor admise la examen.”.</i></p> <p>În continuarea celor expuse, atragem atenția că examinarea de către CSM sau CSP a materialelor depuse, va îngreuna procesul respectiv și va crea deficiențe atât pentru organele menționate cât și pentru candidați. De altfel, modificarea propusă va spori volumul de muncă al Consiliilor, iar pentru candidați această etapă va fi mai îndelungată, având în vedere că cererea și materiale aferente urmează a fi examinate în ședință. Totodată, menținerea actualei redacții se justifică în scopul evitării subiectivismului și eventualelor interpretări la adresa CSM-lui și CSP-lui, organe investite și cu atribuții de numire în funcție.</p>
--	---	--

	<p>Superior al Procurorilor.</p> <p>Aceasta propunere este fundamentată pe faptul că persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă, după susținerea examenului, sunt numite în funcție de Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, fapt expres stabilit de cadrul normativ în vigoare.</p> <p>Legiuitorul a stabilit în mod expres că în funcția de judecător sau procuror pot fi numite doar persoanele care întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, iar întrunirea acestor condiții se face de către autoritatea competentă de a numi în funcție judecătorii sau procurori.</p> <p>Corespunzător, apreciem ca anume Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor urmează să determine, încă la etapa examinierei dosarelor persoanelor indicate la art. 28 alin. (1), dacă candidații la funcții de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Or, în fața Comisiei pentru examenele de absolvire urmează să ajungă doar persoanele care întrunesc condițiile legale pentru a fi numite în funcția de judecător sau procuror.</p> <p>Această propunere va exclude posibilitatea susținerii examenelor de către persoane care nu întrunesc condițiile legale pentru a fi numiți în funcția de judecător sau procuror, inclusiv, va permite economisirea banilor din bugetul Institutului.</p>	
22.	<p>Într-o altă ordine de idei, Institutul Național al Justiției propune și operarea modificărilor la art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în partea ce se referă la instituirea interdicției judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției de a participa la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară și transferarea la o instanță judecătorească de același nivel.</p> <p>În acest sens, subliniem că prin Legea nr. 2/2024, articolul 11 a fost completat cu alineatul (7), potrivit căruia față de formatorii care activează în Institut se aplică regulile stabilite în actele normative interne ale Institutului. Volumul de lucru al judecătorilor și al procurorilor care activează în calitate de formatori ai Institutului se reduce de către Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de către Consiliul Superior al Procurorilor proporțional implicării în activitatea Institutului. Potrivit Notei informative la proiectul de Lege, completarea art. 11 cu alin. (7) a fost motivată</p>	<p style="text-align: center;"><i>Se acceptă</i></p> <p>Textul redactat se regăsește la Pct. 4 al Art. II din proiect (art. 20 alin. (3²) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii).</p>

		<p>de autor după cum urmează „ <i>pentru a asigura calitatea procesului de formare inițială și formare continuă, este imperioasă atragerea celor mai buni profesioniști din sistemul judecătoresc în calitate de formatori. Actualmente, Institutul se confruntă cu un deficit de formatori, în special judecători de la Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție, care în calitate de impediment, invocă volumul mare de muncă [...]</i>”.</p> <p>Astfel, reținem că legiuitorul a adoptat o normă legală cu scopul de a stimula judecătorii de a participa în calitate de formatori la Institutul Național al Justiției.</p> <p>Cu regret, legiuitorul a omis să excludă interdicția stabilită la art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, iar judecătorii nu-și manifestă interesul în detașare la Institutul Național al Justiției. Interdicția analizată pe lângă faptul că descurajează judecătorii de a se implica plenar în activitățile realizate de Institut, afectează dreptul la carieră al judecătorilor.</p> <p>Totodată, subliniem că Legea cu privire la Procuratură nu stabilește interdicții în privința procurorilor detașați în cadrul Institutului Național al Justiției, prin ce se promovează un tratament diferențiat al judecătorilor în raport cu procurorii.</p> <p>În aceste condiții, propunem excluderea sintagmei „judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției” din art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.</p>	
<p>Serviciul de Informații și Securitate</p>	<p>23.</p>	<p>(6) Cu referire la modificările propuse la Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările ulterioare.</p> <p>La pct. 2, considerăm oportun ca articolul 9 să fie completat cu un nou alineat, cu următorul cuprins:</p> <p>„(8¹) După înscrierea în Registrul al candidaților, Consiliul Superior al Magistraturii solicită informații despre candidați de la Serviciul de Informații și Securitate, în conformitate cu prevederile art. 3 pct. 2) lit. a) și art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”.</p> <p>Întru argumentarea propunerii înaintate, menționăm că potrivit art. 3 pct. 2) lit. a) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Ținem să precizăm că, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 35/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, au fost declarate neconstituționale art. 5 lit. a) și art. 15 alineatele (2), (4) și (5) din Legea nominalizată, în partea ce se referă la verificarea candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în exercițiu.</p> <p>În decizia sa, Curtea a reținut că, prin desemnarea SIS în calitate de autoritate</p>

	<p>de stat, Serviciul elaborează și realizează un sistem de măsuri orientate spre prevenirea și combaterea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea securității statului nr. 618/1995. Așadar, printre pericolele indicate la art. 4 alin. (2) al legii menționate, se pot enumera: <i>implicarea în manifestări de corupție a persoanelor cu funcții de demnitate publică (lit. k); influențarea proceselor electorale în scopul promovării intereselor altor state, ale entităților anticonstituționale, ale unui grup criminal organizat sau ale unei organizații criminale (lit. l); trădare de patrie (lit.f); ș.a.</i></p> <p>Prin urmare, Serviciul desfășurând activitate contrainformativă în conformitate cu prevederile Legii nr. 179/2023 privind activitatea contrainformativă și informativă externă, poate depista eventuale pericole la adresa securității statului realizate sau care ar putea fi desfășurate de către persoane care doresc să devină judecători sau cu statut de judecător, inclusiv participația acestora la astfel de acțiuni.</p> <p>În aceste condiții, Serviciul nu va desfășura o activitate de verificare exclusivă a judecătorilor, ci în cadrul activității sale de bază, dacă vreun reprezentant al puterii judecătorești va intra în vizor, la verificarea existenței temeiurilor legale se vor realiza măsurile contrainformative corespunzătoare.</p> <p>Concomitent, în corespundere cu art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023: <i>„Informațiile din domeniul asigurării securității statului, obținute în rezultatul activității Serviciului, sunt comunicate următorilor destinatari: miniștrilor și altor conducători ai autorităților administrative, inclusive autonome – în cazul în care informațiile respective vizează probleme ce țin de domeniile de activitate coordonate sau de care sunt responsabile autoritățile respective”.</i></p> <p>Ținând cont de această prevedere, constatăm existența premiselor legale ca Consiliul să solicite informații de la Serviciu, iar asupra relevanței informațiilor comunicate va decide însăși destinatarul informației și nicidecum furnizorul, aceasta având în ultima instanță un caracter informativ.</p> <p>Acest fapt nu vine în contradicție cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017, ba mai mult ca atât, va constitui un filtru de acces în funcția de judecător sau vicepreședinte/președinte al instanțelor judecătorești doar a candidaților cu o buna reputație profesională.</p> <p>Tot în acest context, în cazul Legii nr. 544/1995, Consiliul solicită prezentarea informațiilor de care dispune SIS în privința candidaților la funcțiile vacante de</p>	<p>națională de verificare a titularilor și a candidaților la funcții publice, legiuitorul a acordat acces nelimitat și nesupravegheat la toate datele deținute de persoane de drept public și privat unei instituții care nu îndeplinește condiția referitoare la un organism civil, supus controlului democratic.</p> <p>Curtea a mai specificat că prin Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și candidaților la funcții publice, în competența SIS este atribuită verificarea riscurilor de corupție, a gradului de îndeplinire de către titulari și candidați a cerințelor de încadrare și a gradului de respectare a restricțiilor stabilite de lege, precum și a autenticității informațiilor prezentate, domenii care exced celui al securității naționale inerent SIS. În același timp, Curtea a observat că în legislația națională, în domeniul evaluării calificărilor, integrității și conflictelor de interese, există o serie de reglementări, acte normative cu caracter primar sau secundar (Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale).</p> <p>Astfel, Curtea subliniază că deficiențele conturate <i>supra</i> reclamă excluderea paralelismelor legislative în materia verificării integrității tuturor titularilor sau candidaților la funcții publice.</p>
--	---	--

	<p> judecător, vicepreședinte și de președinte al instanțelor judecătorești, și nu verificarea acestora în temeiul Legii nr. 271/2008.</p> <p>În consecință, argumentele autorului din Nota informativă precum că solicitarea unui aviz din partea SIS ar contraveni Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017 nu sunt plauzibile, or Curtea nu a declarat neconstituțional și art. 9 alin. (8) din Legea nr. 544/1995 și nici în Adresa sa către Parlamentul Republicii Moldova nu a solicitat să se intervină asupra Legii nr. 544/1995.</p> <p>În această ordine de idei, trimiterea autorului la Hotărârea Curții Constituționale vine sa creeze anumite situații de confuzie și nereflectarea corespunzătoare a situației de fapt.</p> <p>Trimiterea la constatarea Curții Constituționale „ (...) <i>intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bunei-administrări</i>”, ar însemna excluderea și a Centrului Național Anticorupție din exercițiul de a emite avize de integritate referitor la candidații la funcția de judecător, deoarece, pe de o parte, acesta nu este parte a puterii judecătorești, pe de altă parte, emite avize de integritate ceea ce înseamnă o imixtiune în treburile unui organism al puterii judecătorești. Într-o atare situație este și SIS, dar se aplică duble standarde, în măsura în care de la Centru în continuare se vor solicita avize iar de la Serviciu, nu. Suplimentar, susținem că, Consiliul nu dispune de structuri proprii, abilitate cu activitate de culegere și stocare a datelor despre integritatea profesională a candidaților la funcția de judecător sau a judecătorilor în funcție, unica soluție fiind implicarea autorităților puterii executive în scopul sprijinirii acestuia și crearea unui filtru serios și neadmiterea în funcții a persoanelor cu probleme de integritate.</p> <p><u>Având în vedere argumentele expuse, optăm fie pentru completarea art. 9 cu alineatul propus, fie menținerea normei în redacția actuală.</u></p> <p><u>De asemenea, a se revizui argumentele din Nota informativă la acest aspect din motivul lipsei de relevanță.</u></p>	<p>Având în vedere constatările Curții Constituționale, este imperios de a ajusta cadrul legal în acest sens, fiind imposibil de a menține actuala redacție a articolului 9 alin. (8) conform celor propuse de către autorul avizului. Contrar celor expuse de autorul avizului, subliniem că în nota informativă aferentă proiectului, nu se face trimitere la neconstituționalitatea articolului propus spre modificare. Or, raționamentele autorului proiectului vis-a-vis de acest articol derivă din constatările Curții Constituționale. Mai mult ca atât, operarea unor modificări în contextul executării și ajustării cadrului legal, este un argument mai mult decât plauzibil.</p> <p>Referitor la completarea art. 9 cu alineatul (8¹) în versiunea propusă de către autorul avizului, ținem să menționăm că această propunere nu poate fi reținută. Or, riscurile care au fost enumerate (spre exemplu: implicarea în manifestări de corupție a persoanelor cu funcții de demnitate publică) pot fi verificate de către Centrul Național Anticorupție, autoritate cu competențe în domeniu.</p>
24.	<p>II. Referitor la modificările Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77, art. 113), cu modificările ulterioare.</p> <p>Considerăm oportună efectuarea unor modificări la art. 22 alin. (3) din Legea nr.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Prevederile art. 22 alin. (3) stabilesc tipurile de informații ce urmează a fi furnizate despre candidați și autoritățile</p>

	<p>3/2016 cu privire la Procuratură, și solicităm excluderea sintagmei „și de la Serviciul de Informații și Securitate” din conținutul primei propoziții.</p> <p>În context, după prima propoziție, urmează a fi inclus textul: „După înscrierea în Registru, Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Serviciul de Informații și Securitate efectuarea verificării privind lipsa sau existența factorilor de risc și emiterea avizului consultative, în conformitate cu prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice”.</p> <p>În susținerea propunerii înaintate, menționăm că potrivit art. 2 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratura, „<u>Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii...</u>”.</p> <p>Subsidiar, potrivit art. 5 lit. a) din Legea nr. 271/2008, „<u>Sînt supuși verificări titularii și candidații la funcțiile de demnitate publică ce se ocupat prin...numire, specificate în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție;</u>”.</p> <p>Prin urmare, coroborând normele legale prenotate, se atestă obiectiva necesitate de a supune persoanele înscrise în Registru verificării în baza Legii nr. 271/2008, nefiind suficientă solicitarea informațiilor privind integritatea profesională a candidatului, or, legea stabilește un mecanism expres, funcțional și care urmează a fi aplicat corespunzător.</p>	<p>competente să facă acest lucru, printre care se regăsește și SIS.</p> <p>Astfel, în temeiul Legii nr. 271/2008, SIS este împuternicit să verifice și să furnizeze autorității solicitante despre integritatea profesională a candidaților la funcția de procuror sau procurorilor în funcție. Respectiv, nu sunt clare argumente autorului privind necesitatea de a expune într-un alineatul competențele SIS.</p>
<p>25.</p>	<p>III. Privitor la modificările Legii nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art. 789) cu modificările ulterioare.</p> <p>1. Considerăm relevant ca art. 9 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției să fie completat cu alin. (1²), cu următorul cuprins:</p> <p>„(1²) După încheierea etapei de depunere a dosarelor la concurs, Consiliul, privitor la fiecare candidat va solicita:</p> <p>a) eliberarea certificatului de integritate – de la Autoritatea Națională de Integritate;</p> <p>b) eliberarea certificatului de cazier privind integritatea profesională – de la Centrul Național Anticorupție, și după caz, de la Serviciul de Informații și Securitate;</p> <p>c) efectuarea verificării privind lipsa sau existența factorilor de risc și emiterea</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Legii nr. 271/2008 sunt verificați doar titularii și candidații a funcții publice și de demnitate publică.</p> <p>În context, subliniem că directorul Institutului Național al Justiției nu este nici funcționar public și nici de demnitate publică în sensul Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și al Legii nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcția de demnitate publică. În acest sens, a se vedea legile menționate.</p>

	<p><i>avizului consultative, în conformitate cu prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice – de la Serviciul de Informații și Securitate.”.</i></p> <p>Această completare vine să asigure aplicarea mecanismelor stabilite expres de Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, Legea nr. 271/2008, precum și Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în vederea garantării atitudinii active a statului de realizare a acțiunilor necesare pentru ocuparea funcțiilor electivă de către persoane integre, a căror interes sunt compatibile cu interesele funcțiilor publice la care candidează.</p>	
26.	<p>Considerăm imperios a fi revizuită conceptual a doua propoziție de la art. 9 alin. (2) din lege, or, potrivit acestuia, „<i>Directorul poate fi demis din funcție în cazurile de încălcare gravă a legislației, de constatare a calificării insuficiente sau a abaterii disciplinare.</i>”.</p> <p>Opinăm că în redacția actuală, se creează premise favorabile de demitere a directorului Institutului în baza unor situații nespecificate exhaustiv, care pot fi examinate subiectiv, or, eliberarea din funcție este o sancțiune gravă, care urmează a fi aplicată în baza unei proceduri prevăzute expres și care să acorde persoanei eliberate garanții împotriva unor abuzuri din partea Consiliului.</p> <p>Prin urmare, nu este evident care sunt „<i>cazurile de încălcare gravă a legislației</i>”, lăsând la discreția Consiliului expunerea asupra gravității încălcării, precum și asupra necesității eliberării directorului din funcție pentru cazurile respective. Deci, conchidem că expunerea respectivă este generală și creează premise favorabile de a lua unele decizii de interes și de a promova sau a înlătura persoanele presupus „incomode” aflate la conducerea Institutului. Inclusiv, adverbul „<i>poate</i>” exprima marja de subiectivism înaltă la luarea deciziei de demitere a directorului Institutului, urmând a fi examinat inclusiv prin prisma riscurilor de corupție care pot surveni, odată cu acceptarea redacției propuse în proiect. În același context, conceptul de demitere a directorului în caz de constatare a abaterii disciplinare, în lipsa stabilirii faptelor care sunt considerate abateri disciplinare, precum și a sancțiunilor care urmează a fi aplicate în funcție de gravitatea abaterilor respective, creează riscuri de limitare a independenței directorului Institutului în procesul de realizare a atribuțiilor funcționale.</p> <p>În redacția propusă, se deduce faptul că directorul Institutului poate fi eliberat în</p>	<p style="text-align: center;">Precizare</p> <p>Potrivit art. 33 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri. Constatăm că autorul avizului a prezentat doar critici, fără a interveni cu careva propuneri concrete.</p> <p>Într-o altă ordine de idei, menționăm că eliberarea directorului din funcție va avea loc doar în baza hotărârii Consiliului, în cazurile specificate în lege, printre care se regăsește și încălcarea gravă a legislației. Această condiție a fost inclusă cu scopul de a evita eventualele eliberări din funcție a directorului din cauza unor încălcări minore/nesemnificative a legislației care nu prezintă risc pentru denigrarea imaginii</p>

		<p>cazul constatării a unei abateri disciplinare ușoare, fapt care permite examinarea posibilității eliberării, indiferent de gravitatea acesteia, or necesită a fi respectat principiul proporționalității dintre fapta savârșită și sancțiunea survenită. Suplimentar, și la acest aspect este relevantă obiecția referitoare la subiectivismul adoptării deciziei de eliberare, or, se lasă la discreția membrilor Consiliului, în lipsa unor criterii clare care să descrie condițiile necesare a fi întrunite pentru a dispune eliberarea.</p> <p>Totodată, în partea ce vizează constatarea calificării insuficiente a directorului Institutului, considerăm oportună stabilirea expresă a unor criterii clare care urmează a fi luate în considerare la stabilirea calificării respective.</p>	<p>INJ. Astfel, obiecția precum că: „<i>directorul Institutului poate fi eliberat în cazul constatării a unei abateri disciplinare ușoare</i>”, este neîntemeiată, or, proiectul prevede expres comiterea unei încălcări grave.</p> <p>Totodată, menționăm că modificările propuse la art. 9 alin. (2¹) prevăd criteriile pentru evaluarea performanțelor directorului, care urmează a fi detaliate în Regulamentul aprobat de INJ.</p>
Consiliul Superior al Procurorilor	27.	<p>Analizând prevederile proiectului de lege în speță, se reține intenția autorului de modificare a Legii nr.544/1994 cu privire la statutul judecătorului prin excluderea dreptului Consiliului Superior al Magistraturii de a solicita Serviciului de Informații și Securitate informații privind candidații la funcția de judecător și judecătoreii în funcție. Pe aceasta dimensiune, menționăm că aceeași optică este reglementată și în privința candidaților la funcția de procuror, astfel încât potrivit art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016, după înscrierea în Registru, Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat, iar de la Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea profesională a candidatului. O copie a înscrisurilor primite de la Autoritatea Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate este transmisă candidatului, oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora.</p> <p>Necesitatea operării modificării art.9 alin.(8) din Legea nr.544/1995, astfel după cum propune autorul proiectului, este justificată prin invocarea raționamentelor elucidate în Hotărârea Curții Constituționale nr.32/2017⁴.</p> <p>În cadrul examinării excepției de neconstituționalitate ridicate, Înalta Curte a reținut că prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților</p>	<p>Precizare</p> <p>Ținem să precizăm că raționamentele Curții Constituționale din hotărârea nr. 32/2017, au fost expuse doar în raport cu candidații la funcția de judecător și judecătoreii în funcție. De altfel, Curtea a constatat neconstituționalitatea articolelor 5 lit. a) și 15 alineatele (2), (4) și (5) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, <i>în partea ce se referă la verificarea candidaților la funcția de judecător și a judecătoreilor în exercițiu</i>.</p> <p>În acest context, în <i>Legea nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice</i>, au fost operate unele modificări, și anume potrivit art. 5 lit. a) din legea prenotată, sînt supuși verificării titularii și candidații: la funcțiile de demnitate publică ce se ocupă prin</p>

⁴ <https://constcourt.md/cdocview.php?tip=hotariri&docid=643&l=ro>

	<p>la funcții publice „[...] omite să reglementeze posibilitatea subiecților cărora le este destinată legea, în sarcina cărora au fost instituite obligații și responsabilități, de a contesta separat în justiție avizul SIS, care este susceptibil de a prejudicia un drept sau un interes legitim. Astfel, ca urmare a rezultatului negativ al verificării de către SIS, autoritatea publică declară persoana verificată ca fiind incompatibilă cu funcția și, după caz, dispune eliberarea din funcție sau refuză angajarea în funcția la care candidează [articolul 15 alin.(2), (4) și (5) din Lege].”⁵</p> <p>„[...] articolul 15 alin. (2), (4) și (5) din Legea nr.271/2008 nu este problematic doar în ceea ce privește remediul efectiv, ci și din punctul de vedere al caracterului său automat, și anume cel al eliberării „obligatorii” din funcție ca urmare a identificării unui „<i>factor de risc</i>”.”</p> <p>Adițional, instanța de jurisdicție constituțională a constatat că „107. ...evaluarea îndeplinirii cerințelor de încadrare și a respectării restricțiilor stabilite de lege de către angajați sau candidați ține de competența entităților publice în care aceștia activează sau urmează să fie angajați, fiind o atribuție improprie Serviciului de Informații și Securitate. Principiul separației puterilor în stat derivă din principiul bunei- administrării. Legătura dintre aceste două principii este indisolubilă.</p> <p>108. În acest sens, odată ce SIS dobândește competența verificării modului de respectare de către agenții publici angajați în cadrul instanțelor judecătorești, de exemplu, a cerințelor de încadrare și a restricțiilor stabilite de lege, sunt create premisele încălcării celor două principii sus-menționate. De asemenea, intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bunei-administrării.”</p> <p>Mai mult, Curtea a menționat că „110. Având în vedere consecințele juridice ale avizului organului de verificare, există riscuri ca acesta să fie utilizat ca o „armă politică” împotriva judecătorilor [a se vedea <i>mutatis mutandis</i> Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și pentru afacerile juridice a Consiliului Europei privind Legea care modifică anumite texte legislative ale Ucrainei ce se referă la preîntâmpinarea exercitării abuzive a dreptului de atac în apel, aviz adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 84-a ședințe plenare (Veneția, 15-16</p>	<p>mandat obținut direct, în urma alegerilor, cu excepția alegerilor parlamentare sau locale, sau indirect, prin numire, specificate în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție.</p> <p>Având în vedere că nu există un temei legal de a exclude verificarea procurorilor și candidații la această funcție, de către anumite organe de stat, nu putem interveni în acest sens. Mai mult ca atât, potrivit Legii nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, funcția de procuror este una de demnitate publică, care cade sub incidența verificărilor în conformitatea cu Legea nr.271/2008.</p>
--	--	---

	<p>octombrie 2010, CDL-AD(2010)029), §45]. Or, în baza verificărilor Serviciului de Informații și Securitate ar putea să fie demise persoanele „incomode” din punct de vedere politic sau cele „nedocile”.”</p> <p>În lumina celor expuse, Curtea a reținut ca prevederile contestate permit intervenția discreționară și necontrolată a unui organ din afara puterii judecătorești în activitatea justiției, fapt inadmisibil și contrar Constituției. Astfel, intervenția SIS în cariera judecătorilor este a fortiori în contradicție directă cu articolele 6 și 116 alin. (1) din Constituție.</p> <p>Retorica constantă a Consiliului Superior al Procurorilor aferentă statutului procurorilor se bazează pe raționamentul că mandatul judecătorilor și cel al procurorilor este prevăzut nemijlocit în Constituție, fiind, astfel, garanția independenței autorității judecătorești.</p> <p>În acest registru contextual, este importantă reiterarea viziunii, potrivit căreia mecanismele europene au subliniat că tocmai caracterul apropiat și complementar al misiunilor judecătorilor și procurorilor, creează cerințe și garanții similare în ceea ce privește statutul și condițiile desfășurării serviciului⁶.</p> <p>Respectiv, orice abordare, reglementare sau modificare a statutului acestor categorii profesionale trebuie să țină cont de standardele fundamentale privind independența și imparțialitatea activității lor, astfel după cum a fost definită inclusiv de standardele legale internaționale.</p> <p>Pe cale de consecință, ținând cont de circumstanțele de drept expuse <i>supra</i>, Consiliul Superior al Procurorilor consimțea despre necesitatea revizuirii oportunității verificărilor efectuate de Serviciul de Informații și Securitate în privința candidaților la funcția de procuror, după înscrierea acestora în Registrul candidaților, în contextul în care asemenea verificări în privința candidaților la funcția de judecător și judecătorilor în funcție, se abrogă.</p>	
28.	<p>În partea ce vizează propunerea de <i>lege ferenda</i> de modificare a Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției prin completarea cu art.32¹, notăm că în lumina standardelor de independență și inviolabilitate ale funcției de procuror, aplicabile <i>mutatis mutandis</i> inspectorilor din Inspekția procurorilor⁷, formarea</p>	<p><i>Se acceptă</i></p> <p>Textul redactat se regăsește la pct. 15 al Art. V din proiect (art. 32¹ din Legea nr. 152/2006).</p>

⁶ Avizul nr.9(2014) al CCPE ”Carta de la Roma”, pct.53 din nota explicativă; Avizul CCPE nr.13(2018) „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor” pct.14.

⁷ art.89¹ alin.(8) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură

	<p>profesională continuă adecvată a inspectorilor reprezintă una dintre garanțiile fundamentale ale independenței și imparțialității în exercitarea funcției.</p> <p>În acest sens este relevantă Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre ale Consiliului Europei privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală, adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 6 octombrie 2000, care potrivit pct.7 stabilește că <i>instruirea (inițială și continuă) constituie nu doar o obligațiune, dar și un drept pentru membrii Procuraturii. Prin urmare, Statele trebuie să adopte toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura membrilor Procuraturii o instruire adecvată, atât până la intrarea lor în funcție, precum și pe parcursul exercitării ei. S-ar cuveni, în special, ca ei, conform legii, să fie informați despre:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>a. principiile și exigențele etice inerente funcțiilor lor;</i><i>b. protecția garantată de Constituție și de lege suspectilor, victimelor și martorilor;</i><i>c. drepturile omului și libertățile care sunt definite de Convenția pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, în special despre drepturile enunțate în articolele 5 și 6 ale acestei Convenții;</i><i>d. teoria și practica organizării muncii, gestiunea și resursele umane într-un context judiciar;</i><i>e. mecanismele și elementele care pot contribui la asigurarea coerenței activităților lor.</i> <p><i>În afară de aceasta, Statele trebuie să adopte toate măsurile utile care permit o instruire de calitate în problemele sau domeniile specifice impuse de realitate, ținând cont, în special, de caracteristicile și evoluția criminalității, precum și în domeniile cooperării internaționale în materie penală.</i></p> <p>Soluția propusă prin prezentul proiect de lege vine să remedieze omisiunea reglementării posibilității instruirii inspectorilor din Inspecția procurorilor pe platforma Institutului Național al Justiției, în calitate de beneficiari direcți ai formării profesionale continue organizate de această instituție publică specializată în formarea profesională a persoanelor cu activitate în sectorul justiției.</p> <p>Din interpretarea sistemică a prevederilor art.32-34 din Legea nr.152/2006, rezultă că inspectorii- judecători și inspectorii din Inspecția procurorilor urmează a fi</p>	
--	--	--

	<p>ancorați categoriei „alte persoane care activează în sectorul justiției”, pentru a putea beneficia de instruirile continue pe platforma Institutului Național al Justiției.</p> <p>Potrivit statelor de personal ale Inspecției judiciare și ale Inspecției procurorilor se presupune mărirea listei beneficiarilor la Institutul Național al Justiției cu 7 inspectori- judecători și, respectiv, cu 9 inspectori din Inspecția procurorilor, în total 16 persoane, ceea ce nu pare a fi o sarcină împovărătoare pentru bugetul Institutului Național al Justiției.</p> <p>Totodată, considerăm judicioasă revizuirea volumului de ore alocat instruirii inspectorilor, or 24 de ore anual stabilite pentru participare la programe de formare continuă este insuficient pentru asigurarea sporirii capacităților profesionale ale inspectorilor.</p> <p>Având în vedere rolul Inspecției procurorilor și statutul inspectorilor, aceștia făcând parte din categoria persoanelor cu demnitate publică, asemeni procurorilor, iar ultimii participă, cel puțin 40 de ore anual, la programe de formare profesională continuă organizate de Institutul Național al Justiției⁸, ar fi oportună stabilirea, cel puțin, aceluiași număr de ore și în cazul instruirii pentru inspectori.</p> <p>Pentru comparație, din coroborarea normelor din art.22 alin.(1) lit.h) și 37 alin.3) lit.d) din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, se deduce obligația funcționarului public de a participa la activitățile de formare și dezvoltare profesională continuă, cu o durată de cel puțin 40 de ore anual.</p>	
29.	<p>Complementar, din analiza amendamentelor propuse la Legea nr.152/2006, se sesizează intenția autorului de excludere a evaluării efectuate de către psiholog a audiențelor Institutului, în cadrul examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială, în contextul în care această testare a fost introdusă prin Legea nr.2/2024 (în vigoare din 13.02.2024), fără a fi aplicată în practică și în lipsa unor raționamente juridice care ar fundamenta soluția propusă de autor.</p>	<p>Precizare</p> <p>Excluderea evaluării efectuate de către psiholog a audiențelor Institutului, în cadrul examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială, are drept scop evitarea dublării acestei evaluări. Or, potrivit normelor ce reglementează procesul de accedere în funcție a judecătorilor și procurorilor, evaluarea candidaților de către psiholog are loc în cadrul verificării stării de sănătate a acestora până la</p>

⁸ art.32 alin.(3) din Legea nr.3/2016

		finalizarea concursului organizat de CSP/CSM.
30.	<p>În registrul contextual al modificărilor propuse pentru Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, Consiliul Superior al Procurorilor semnalizează despre neconcordanța cadrului normativ în partea ce se referă la verificarea specializată realizată de către Autoritatea Națională a Integrității în privința candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă.⁹</p> <p><i>In concreto</i>, în scopul respectării exigențelor inerente unui proces de selecție obiectiv și în temeiul prevederilor stabilite de art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016 (<i>modificat prin Legea nr.2/2024, în vigoare din 13.02.2024</i>), Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea, dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidații la funcția de procuror, iar de la celelalte autorități de resort – informații pe domenii de competență.</p> <p>Însă, exercițiul de verificare în speță nu poate fi realizat la modul practic de Autoritatea Națională de Integritate, deoarece candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale. În sensul art.3 din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiecții declarării averii și intereselor personale sunt stabiliți exhaustiv, iar candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă nu se regăsesc în lista instituită de legiuitor.</p> <p>Pe cale de consecință, lipsa unei soluții juridice pentru remedierea carenței normative ce vizează verificarea declarațiilor de avere și interese personale ale candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, este în măsură să afecteze derularea procedurilor de selecție realizate de Consiliul Superior al Procurorilor.</p>	<p><i>Se acceptă</i></p> <p>Textul redactat se regăsește la Art. VII, pct. 2 din proiect (Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură).</p>
31.	<p>Într-o altă ordine de idei, se constată un vid normativ referitor la situația juridică a persoanelor – absolvenților ai Institutului Național al Justiției și a celor ce candidează la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, care nu au obținut media generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau nota medie la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire suficientă pentru a putea fi înscriși în Registrul candidaților.</p>	<p><i>Precizare</i></p> <p>Precizăm că în cazul candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, care au obținut o notă mai mică decât cea menționată la art. 20 alin. (1) lit. e¹⁾ din Legea nr. 3/2016 cu privire la</p>

⁹ Prin demersul nr.5/1-01d/24-819 din 16.04.2024 pe problema vizată a fost sensibilizat Ministerul Justiției

	<p>În contextul prevederilor normative în prezent, legiuitorul stabilind o condiție suplimentară pentru candidatul la funcția de procuror pentru înscrierea în Registru, a omis reglementarea, per ansamblu, din perspectivă juridică a situației persoanelor în speță, în condițiile în care previzibilitatea normei juridice o cere. Prin urmare, este necesară analiza profundă a problemei invocate și identificarea celor mai bune soluții juridice care să reglementeze, într-un mod clar și previzibil, consecințele obținerii unei medii generale de absolvire a Institutului Național al Justiției insuficiente sau sub pragul celei stabilite expres în art.20 alin.(1) lit.e¹) din Legea nr.3/2016.</p> <p>Pe această dimensiune. Consiliul Superior al Procurorilor exprimă deschiderea de a participa activ la discuțiile, în cadrul grupurilor de lucru, în vederea identificării soluțiilor juridice optime pentru situația descrisă, considerând că prin implicare pro-activă a tuturor părților interesate, rezultatele de îmbunătățire a cadrului normativ vor fi în măsură să sprijine demersul de consolidare a încrederii societății.</p>	<p>Procuratură, nu pot candida la această funcție. Or, potrivit reglementărilor din legea specială, aceștia nu întrunesc condițiile necesare, fapt ce derivă din articolul menționat supra. Mai mult ca atât, legea nu interzice susținerea repetată a examenului în condițiile și termenul prevăzut de lege. Cu referire la audienții INJ, menționăm că în textul legii au fost incluse anumite modificări referitor la nota de absolvire a institutului. Astfel, audientul care nu a obținut nota necesară pentru absolvire, ultimul nu v-a putea candida la funcția respectivă.</p>
32.	<p>Adițional, pentru îmbunătățirea textului proiectului de lege examinat sub aspect tehnico-redacțional, înaintăm la art.V (<i>Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției</i>) următoarele propuneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în pct.1, la art.2 substituirea referinței la alin.(2) cu cea pentru alin.(1), or completarea propusă se circumscrie alineatului în speță. 	<p style="text-align: center;"><i>Se acceptă</i></p> <p>Propunerea a fost inclusă în proiect.</p>
33.	<ul style="list-style-type: none"> - în pct.3, la art.9, alin.(1¹), reformularea redacției lit.d) „<i>nu are antecedente penale nestinse</i>” în „<i>anterior nu i-a fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni</i>”, din perspectiva noțiunii de antecedente penale și a condițiilor stingerii acestora, stabilite expres în art.110 și, respectiv, 111 din Codul penal, or nu este potrivită accederea în funcția de director al Institutului Național al Justiției a unei persoane cu antecedente penale stinse, în măsura în care <i>de jure</i> stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de acestea. 	<p style="text-align: center;"><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Antecedentele penale, reprezintă o stare juridică ce generează consecințe de drept nefavorabile pentru persoana care a comis o infracțiune (art. 110 CP). Raționamentul stabilirii pentru antecedentele penale a unei durate limitate în timp, rezidă în acordarea posibilității de a se reîncadra în viața socială. Având în vedere că art. 111 alin. (3) din CP, prevede drept efect anularea tuturor incapacităților și decăderilor din drepturi legate de antecedentele penale, nu considerăm necesar de a interzice accederea persoanelor respective la o funcție care nu</p>

			este de demnitate publică, sau funcție publică.
	34.	la art.9 alin.(2 ¹) concretizarea periodicității efectuării evaluării calificării directorului prin introducerea cuvântului „ani”.	Se acceptă Propunerea a fost inclusă în proiect.
	35.	în pct.4, la art.16, alin.(4) corectarea substituirii alin.(1) cu alin.(1 ¹).	Se acceptă Propunerea a fost inclusă în proiect.
Compania Națională de Asigurări în Medicină	36.	<p>Modificările propuse la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 4 din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nu cadrează cu principiile sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.</p> <p>Astfel, conform principiului obligativității, asiguratul are, conform legii, obligația de a participa la sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, iar drepturile de asigurări medicale se exercită corelativ cu îndeplinirea obligațiilor.</p> <p>Potrivit principiului contributivității, fondurile de asigurări medicale se constituie pe baza primelor de asigurare achitate de către plătitorii stabiliți de legislație, iar în conformitate cu principiul solidarității, plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achită contribuțiile respective în funcție de venit.</p> <p>Semnalăm că Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoriile vulnerabile ale populației, pentru care cheltuielile aferente asigurării obligatorii de asistență medicală ar fi împovărătoare.</p> <p>În același timp, suma transferurilor din bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, este limitată și includerea unei noi categorii de persoane asigurate de către Guvern va dezechilibra sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. În prezent, persoanele asigurate de către Guvern constituie ponderea majoră de 62,2% din numărul total de persoane asigurate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.</p> <p>Totodată, transferurile cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru persoanele asigurate de Guvern au însumat în anul 2023 – 6 696,8 mil. lei sau 46% din totalul veniturilor acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.</p>	<p>Precizare</p> <p>Potrivit art. 19 alin. (2) din Legea nr. 152/2006 cu privire la Institutul Național al Justiției, persoanele înmatriculate la INJ beneficiază de o bursă în mărime de un salariu mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune. Trebuie să menționăm faptul că absolvirea INJ este o condiție obligatorie pentru accederea în funcție. Respectiv, cursurile de formare inițială au loc în regim de zi, pe o perioadă de 18 luni, fapt ce nu le permite audienților să desfășoare alte activități. Subliniem, că asupra audienților INJ se răsfrâng și incompatibilitățile stabilite pentru funcțiile de judecător și procuror, fapt ce rezultă din art. 15 alin. (1) din Legea nr. 152/2006. Având în vedere programul studiilor la INJ, bursa acordată are drept scop de a asigura implicarea totală a audienților în cursurile de formare inițială. Or, acordarea acestui suport financiar ar permite focusarea plenară a audienților doar asupra instruirii inițiale în cadrul INJ, și nu asupra obținerii unor surse de venit. Acest fapt fiind realizat prin acordarea unei burse în mărimea prevăzută de lege, din care se reține 9 %</p>

	<p>Astfel, se constată că cei mai mari beneficiari de resurse ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și, implicit, de servicii medicale acordate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală sunt categoriile de persoane asigurate de Guvern. În acest sens, persistă neînțelegerile la determinarea sumelor alocate din bugetul de stat pentru categoriile de persoane neangajate asigurate de Guvern stabilite în legislație, atât în aspect de volum al mijloacelor transferate către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, cât și referitor la categoriile acoperite.</p> <p>Este vorba de necorelare între prezența în listă și gradul de vulnerabilitate sau capacitate financiară reală a beneficiarilor, precum și între cuantumul transferurilor de la bugetul de stat raportate la numărul de persoane asigurate de Guvern și mărimea primelor achitate de alte categorii de beneficiari ai sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală. Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, audienții cursurilor de formare inițială beneficiază de bursă în mărime de un salariu mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune.</p> <p>Conform Hotărârii Guvernului nr. 936/2022, cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2023, a fost aprobat în mărime de 11700 lei. În aceste condiții, considerăm nefondată propunerea de a include audienții cursurilor de formare inițială în lista categoriilor de persoane vulnerabile asigurate de către Guvern.</p> <p>Cât privește pretinsul tratament diferențiat aplicat audienților cursurilor de formare inițială în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, invocată în nota informativă, relevăm că aceste categorii de subiecți nu se află în situații asemănătoare, în măsura în care cuantumurile burselor pentru persoanele care studiază în învățământul postuniversitar sunt mult mai mici decât cuantumul bursei de care beneficiază audienții cursurilor de formare inițială (a se vedea, în acest sens, prevederile anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, soldele lunare altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din tehnic postsecundar și postsecundar instituțiile de învățământ profesional nonterțiar, profesional și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar).</p> <p>Într-o altă ordine de idei, remarcăm că, potrivit pct. 9 și 10 din Regulamentul privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării</p>	<p>pentru prima de asigurare obligatorie de asistență medicală. De altfel, reținerea primei de asigurare diminuează cuantumul net al bursei. În același timp, specificăm că, potrivit Codului fiscal, bursa acordată audienților INJ are același statut ca și bursa masteranzilor/doctoranzilor, care își fac studiile în țară sau în străinătate. De altfel, prevederile art. 4 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Guvernul are calitatea de asigurat pentru elevii și studenții încadrați în sistemul de învățământ la nivelurile 3-8, conforma art. 12 din Codul educației, cu frecvență, inclusiv cei care își fac studiile peste hotarele țării.</p> <p>Analizând numărul persoanelor care au participat în ultimii ani la examenele admitere comparativ cu numărul persoanelor care au absolvit INJ, considerăm că asigurarea de către Guvern a audienților INJ nu va avea un impact semnificativ asupra bugetului.</p>
--	--	--

	<p>obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246/2018, <i>în cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern”, „persoană asigurată în mod individual” și „persoană asigurată angajată”, se acordă, în mod prioritar, statutul de „persoană asigurată angajată”.</i> În cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern” și „persoană asigurată în mod individual”, se va acorda statutul de „persoană asigurată în mod individual”.</p> <p>Astfel, în situația în care un student este angajat prin contract individual de muncă sau este întreprinzător individual, în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală i se acordă statutul de „persoană asigurată angajată” sau „persoană asigurată în mod individual”, dar nu de „persoană asigurată de Guvern”.</p> <p>În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că respectarea principiului egalității presupune acordarea aceluiași avantaje tuturor persoanelor aflate în situații similare, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate (a se vedea Hotărârile Curții Constituționale nr. 16 din 20 mai 2021, §60; nr. 24 din 8 octombrie 2020, § 33; nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 40).</p> <p>La fel, Curtea Europeană afirmă în jurisprudența sa că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea, în acest sens, Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina, 22 decembrie 2009, § 42; Stummer v. Austria, 7 iulie 2011, § 87; Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia, 24 ianuarie 2017, § 64).</p> <p>Concomitent, menționăm că, potrivit art. 131 din Constituția Republicii Moldova, <i>nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.</i> De asemenea, conform prevederilor art.17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetare-fiscale nr.181/2014, <i>pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.</i></p>	
--	--	--

		<p>Suplimentar, evidențiem că, potrivit art. 6 alin. (3) lit. a¹) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, statutul de persoană asigurată audienților cursurilor de formare inițială se acordă de către asigurător în baza informației prezentate de Institutul Național al Justiției. Prevederea dată a fost introdusă prin Legea nr. 336/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementări privind organizarea sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală), în vederea înlăturării lacunei privind entitatea obligată să prezinte Companiei Naționale de Asigurări în Medicină informația despre audienții cursurilor de formare inițială și a intrat în vigoare la 28 noiembrie 2023. În contextul celor expuse supra, comunicăm nesusținerea modificărilor propuse la art. III și IV din proiect.</p>	
<p>Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate</p>	<p>37.</p>	<p>Totodată, opinăm asupra faptului că prevederile similare cu acelea din art. II pct. 3 al proiectului (completarea art. 15 din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu alin 21, care reglementează exercitarea mandatului membrului suspendat al Consiliului Superior al Magistraturii, sau care este absent motivat de la serviciu, timp de o lună, de către membrul supleant) urmează să se regăsească și în Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, aferent exercitării mandatului unui membru suspendat al Consiliului Superior al Procurorilor, sau în cazul absenței motivate de la serviciu al acestuia, timp de o lună. În această ordine de idei, odată ce regulile de alegere și exercitare a mandatului de membru CSM și CSP sunt reglementate în mod similar, nu există nici o logică de a diferenția modalitatea de exercitare a mandatului de către membri supleanți.</p>	<p><i>Se acceptă</i></p> <p>Textul redactat se regăsește la Art. II, pct. 3 (art. 77 alin. (4¹)).</p>
<p>A.O. „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”</p>	<p>38.</p>	<p>Legea cu privire la statutul judecătorului</p> <p>Propunere: Articolul 8 va avea următorul conținut: „Articolul 8. Restricțiile judecătorului (1) Funcția de judecător este incompatibilă cu: a) orice altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice, de creație și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice; b) mandatul de deputat în Parlament sau de consilier în autoritatea administrației publice locale; c) activitatea de întreprinzător;</p>	<p><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Remarcăm că, deși autorul avizului vine cu o redacție nou pentru art. 8 din Legea nr. 544/1995, însă, majoritatea prevederilor din redacția respectivă corespund cu redacția în vigoare, cu unele excepții. - alin. (1) lit. c) – nu se acceptă, din considerentul că redacția propusă îngustează aplicabilitatea interdicției ce se referă la „activitatea de întreprinzător” desfășurată de înșăși judecătorul vizat, spre</p>

	<p>d) calitatea de membru al organului de conducere al unei organizații comerciale.</p> <p>(2) Judecătorul care a fost ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova, de deputat în Parlament, consilier în autoritatea administrației publice locale sau a fost numit membru al Guvernului, în termen de 30 de zile de la data validării/acceptării mandatului, depune cerere de demisie în condițiile art.26. În cazul în care judecătorul nu depune cerere de demisie, după expirarea termenului de 30 de zile acesta este eliberat de drept din funcția de judecător.</p> <p>(3) Judecătorului îi este interzis:</p> <p>a) să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, cu excepția situațiilor stabilite în Codul de etică al judecătorului;</p> <p>b) să fie membru al unui partid politic sau să desfășoare orice activitate cu caracter politic, inclusiv pe perioada suspendării sau detașării din funcție;</p> <p>c) până la pronunțarea hotărârii judecătorești, să se pronunțe public asupra soluției în cauzele aflate în procedura sa;</p> <p>d) ca comportamentul său să trezească dubii cu privire la integritatea sa.</p> <p>(4) Judecătorul nu este în drept să comunice cu alte persoane despre examinarea dosarului aflat în procedura judecătorului în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărârii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare sau încercare de astfel de comunicare este în mod obligatoriu adusă la cunoștința părților la proces cel târziu la următoarea ședință de judecată.”</p> <p>Această modificare este imperios necesară pentru a soluționa problemele apărute în practică. Modificarea: - exclude prevederea care a dus la condamnarea a CEDO în cauza Manole c. Moldovei; - clarifică regulile cu privire la comunicarea ex parte și introduce o procedură eficientă de a recuza judecătorul (procedura existentă în prezent nu generează efecte practice); - exclude unele prevederi desuete din art. 8; - introduce interdicția comportamentului care ar putea fi perceput ca corupțional.</p>	<p>deosebire de aceasta redacția actuală a interdicției respective este mai vastă acoperind și situația în care activitatea de întreprinzător se desfășoară prin intermediul altor persoane. Or, judecătorii trebuie să de-a dovadă și de integritate financiară.</p> <p>-art. 3 lit. a) – se acceptă, textul propus se va regăsi la Art. I, pct. 2 (art. 8 din Legea 544/1995).</p> <p>-art. 3 lit. c)- nu se acceptă, atât legislația în vigoare (art. 8 alin. (3¹ din Legea nr. 544/1995) cât și codul de etică prevede că, comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărârii irevocabile privind dosarul. Având drept scop de a respecta principiul prezumției nevinovăției.</p> <p>-art. 3 lit. d) – nu se acceptă, or, cadrul normativ conține suficiente cerințe vis-a vis de integritatea judecătorului, măsurile ce necesită a fi întreprinse de către judecători, precum și măsurile de verificare a integrității.</p> <p>-alineatul (4)- nu se acceptă, în context remarcăm că redacția dată lasă loc de interpretare. Or, actuala redacție a alin. (3¹) al art. 8, prevede că orice comunicare înafara ședințelor de judecată trebuie consemnate în scris și anexată obligatoriu la dosar, fapt ce constituie o garanție în favoarea imparțialității judecătorului.</p>
--	--	---

39.	<p style="text-align: center;">Legea cu privire la statutul judecătorului</p> <p>Modificarea din proiect: În articolul 9 alin. (8) cuvintele „și de la Serviciul de Informații și Securitate” se exclud în ambele cazuri, iar cuvintele „oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora” se substituie cu cuvintele „. Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”.</p> <p>Nu susținem această modificare. Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2017 nu interzice verificarea judecătorilor de către SIS. Ea interzice doar demiterea obligatorie a judecătorilor dacă avizul SIS este negativ. Legea a fost deja modificată și judecătorii nu mai pot fi demși în baza avizelor SIS. Legislația nu interzice SIS prezentarea avizului cu privire la judecători la solicitarea organelor de autoadministrare a judecătorilor, care nu au caracter obligatoriu. Asemenea verificări există în majoritatea statelor și reprezintă o măsură menită să asigure integritatea etică a judecătorilor, despre care CNA nu poate informa CSM. Legea prevede și garanții împotriva abuzului SIS și pentru a garanta independența justiției. Persoana poate face cunoștință cu informația prezentată de SIS, ceea ce îi permite să combată poziția SIS în fața CSM.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Nu se acceptă</i></p> <p>A se vedea argumentele expuse la pct. 10. Precizăm, că potrivit modificărilor operate la art. 5 lit. a) din <i>Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice</i>, candidații la funcția de judecător și judecătorii în funcție, nu sunt supuși verificării de către SIS.</p>
40.	<p style="text-align: center;">Legea cu privire la statutul judecătorului</p> <p>Propunere: Articolul 15 alin. (1) se completează cu lit. d²) cu următorul cuprins: „d²) să solicite perfectarea dreptului de acces la secretul de stat;”.</p> <p>Pentru a soluționa problema blocajelor în examinarea cauzelor ce constituie secret de stat, propunem introducerea acestei obligații, care se referă doar la solicitarea și îndeplinirea tuturor formalităților pentru a perfectă accesul la secretul de stat. Respingerea cererii nu reprezintă temei pentru eliberare din funcție a judecătorului.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Scopul acordării dreptului de acces la secretul de stat este de a limita cercul de subiecți care au dreptul de a lucra cu documentele atribuite la această categorie.</p> <p>Obligarea tuturor judecătorilor de a solicita accesul nu este oportună, or, asigurarea faptului ca în fiecare instanță să fie judecători care au acces la secret de stat trebuie decisă la nivel de instanță. Subliniem că anume președinții de instanță, în temeiul la art. 12 alin. (4) din <i>Legea nr. 152/2006</i>, sunt împuterniciți să aprobe nomenclatoarele funcțiilor cărora urmează</p>

		să li se perfecteze dreptul de acces la secretul de stat.
41.	<p align="center">Legea cu privire la statutul judecătorului</p> <p>La art. 25 propunem următorul cuprins: alineatul (1) se completează cu litera j¹) cu următorul cuprins: „j¹) refuzului nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate”; „j¹) refuzului judecătorului de a-și verifica starea de sănătate după mai mult de 5 ani de la obținerea certificatului menționat la art. 6¹ alin. (5); „j²) refuzul judecătorului de a perfecta dreptului de acces la secretul de stat;” Litera j¹) a fost ajustată pentru a corespunde mai exact sensului dorit de ministerul justiției. Eliberarea va putea fi efectuată doar după expirarea a 5 ani de la obținerea certificatului medical precedent. Propunem introducerea literei j²) ca o consecință a introducerii obligației judecătorului de a solicita perfectarea accesului la secret de stat.</p>	<p align="center"><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Referitor la propunerea de a completa cu litera j¹) , textul propus se regăsește la Art. I pct. 6 (Legea nr. 544/1995). Referitor la propunerea de a completa cu lit. j²), reiterăm argumentele expuse la punctul precedent.</p>
42.	<p align="center">Legea cu privire la statutul judecătorului</p> <p>Modificarea din proiect: La articolul 25: alineatul (2) se completează cu textul „Judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție sau, după caz, din data atingerii plafonului de vîrstă.” Propunere: „Judecătorul se consideră eliberat din funcție la data atingerii plafonului de vîrstă sau la data indicată în hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii.”. Reglementarea în versiunea propusă de Minister nu este suficient de clară, deoarece operează cu câteva alternative care se pot suprapune. Propunem ca eliberarea din funcție să producă efecte din dată indicată în hotărârea CSM sau la atingerea plafonului de vîrstă.</p>	<p align="center"><i>Precizare</i></p> <p>Redacția propusă de autorul avizului nu modifică esența acestei prevederi. Or, indiferent de temei, cererea de demisie trebuie acceptată de CSM, care indică în hotărârea sa data demisiei judecătorului.</p>
43.	<p align="center">Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii</p> <p>Modificarea din proiect: La articolul 4 alineatul (2) litera c²), după textul „deleagă judecători” se introduc cuvintele „și inspectori-judecători”. Propunere: Articolul 4 alineatul (2) litera c²) se exclude. Propunem excluderea obligației de delegare a judecătorilor prin intermediul CSM. Această procedură este greoaie și consumă nejustificat eforturile CSM.</p>	<p align="center"><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Considerăm necesar de a menține actuala procedură de delegare a judecătorilor și inspectorilor-judecători de către CSM, or, acest lucru trebuie să aibă loc centralizat. Totuși pentru a degreva plenul CSM de</p>

	<p>Participarea la seminare va fi decisă de judecător însuși, după coordonarea cu președintele instanței de judecată. Dacă el va abuza de acest drept, afectând activitatea instanței sau desfășurarea proceselor, aceasta ar putea reprezenta o abatere disciplinară. Aceeași regulă se va aplica și față de judecătorii-inspectorii. Recomandăm ca o procedură similară să fie introdusă și în Legea cu privire la procuratură.</p>	<p>obligația de a examina aceste subiecte, delegarea respectivă se va efectua prin dispoziția președintelui CSM. A se vedea modificările de la Art. II pct. 2).</p>
44.	<p align="center">Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii</p> <p>Modificarea din proiect: Articolul 15 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună, în perioada respectivă mandatul acestuia va fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4).”.</p> <p>Nu susținem această modificare Procedura propusă este foarte greu de realizat în practică și nu este necesară. Lipsa temporară a unui membru al CSM nu afectează cvorumul CSM. Pe de altă parte, implicarea unui membru supleant pentru o perioadă scurtă de timp nu este foarte eficientă. Această prevedere se va putea aplica doar față de judecători. Suspendarea judecătorului pentru o perioadă scurtă de timp este greu de justificat. Venirea acestora temporar în CSM presupune suspendarea judecătorului din funcție și redistribuirea dosarelor pe care acesta le are în procedură, îngreunând activitatea instanței în care activează și examinarea cauzelor.</p>	<p align="center"><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Implicarea membrilor supleanți are drept scop evitarea blocajelor activității CSM în situații lipsei cvorumului.</p>
45.	<p align="center">Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii</p> <p>Modificarea din proiect: Articolul 20 la alineatul (32) cuvintele „încetarea calității de membru sau, după caz,” se exclud;</p> <p>Propunere: Articolul 20 alin. (3²) va avea următorul conținut: „(3²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.”.</p>	<p align="center"><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>În partea ce vizează excluderea interdicției în privința „judecători detașați la INJ”, menționăm că textul propus se regăsește la pct. 5 al Art. II din proiect. În partea ce ține de membri CSM care vin din rândul judecătorilor, considerăm că este o poziție discriminatorie de a interzice transferul sau promovarea după ce încetează calitatea de membru.</p>

	<p>Norma propusă de minister creează premisa pentru demisia membrului CSM înainte de termen și participarea imediată la concursuri. Acest lucru știrbește din scopul inițial al proiectului – prevenirea conflictelor de interese. Noi propunem în schimb excluderea acestei interdicții pentru judecătorii detașați la INJ, deoarece în acest caz conflict de interese nu poate exista.</p>	<p>Or, demisia înainte de termen poate avea loc și din alte motive.</p>
46.	<p align="center">Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii</p> <p>Propunere: La articolul 25 alin. (2) cifra „5” se substituie cu cifra „3”.</p> <p>Propunem ca contestațiile împotriva hotărârilor CSM să fie examinate de un complet din 3 judecători, nu de 5. Această modificare este introdusă în contextul reformei CSJ din anul 2023. Completele la CSJ de regulă vor fi constituite din 3 judecători, iar impunerea prin lege a obligației de a constitui și complete din 5 judecători afectează organizarea internă a curții și reduce impactul sistemului de distribuire aleatorie a dosarelor.</p>	<p align="center"><i>Se acceptă</i></p> <p>Textul propus se regăsește la pct. 6 al Art. II.</p>
47.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect: La articolul 9, alineatul (1¹) la litera a), cuvintele „, administrație publică sau management ori echivalentul acesteia” se exclud;</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Prin această modificare, poate deveni Director al INJ doar persoana care are studii juridice. Având în vedere atribuțiile directorului institutului, care sunt în principal de administrare a unei entități juridice, această modificare este greu de înțeles. Deținerea studiilor juridice mereu va constitui un avantaj, însă introducerea studiilor juridice ca condiție obligatorie ar putea fi măsură excesivă, care limitează și mai mult numărul și așa redus al potențialilor candidați care ar putea administra cu brio INJ.</p>	<p align="center"><i>Precizare</i></p> <p>Studiile de administrație publică sau management sunt specifice mai mult domeniului de afaceri, fapt ce nu corespunde cu rolul și funcțiile INJ. Or, INJ este o instituție publică, care realizează instruirea candidaților la funcțiile de judecător și procuror, perfecționarea profesională a judecătorilor și procurorilor în funcție, precum și a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției. Având în vedere rolul și misiunea acestei instituții, menționăm că directorul INJ nu fi doar manager, dar trebuie să aibă suficientă expertiză profesională în domeniul juridic pentru a înțelege esența activității și a asigura o administrare eficientă a acesteia.</p>
48.	<p>Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p>

	<p>Modificarea din proiect: La articolul 9, alineatul (2) după cuvântul „disciplinare” se completează cu cuvântul „repetate.”.</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Chiar și o abatere disciplinară gravă ar putea fi suficientă pentru demiterea directorului INL. De exemplu, menținerea în funcția de director a unei persoane care a hărțuit o singură dată un audient al institutului, sau a avut un discurs extremist, va afecta nejustificat imaginea INJ și nimic altceva decât demiterea nu ar fi suficient. În lege deja există garanții împotriva demiterii abuzive a acestuia, cum ar fi necesitatea unei decizii colegiale și recursul judiciar. Mai mult, directorul INJ deține funcții manageriale și ar putea să nu dețină garanțiile unui magistrat pentru a fi înlăturat din funcție. Mai mult chiar, chiar și magistratul poate fi eliberat din funcție pentru o singură abatere disciplinară.</p>	<p>Prevederea din proiect are drept scop evitarea eliberării din funcție a directorului INJ din motive ne semnificative sau în cazul unor abateri disciplinare ne semnificative. În context, abaterile prezentate drept exemplu în aviz pot fi calificate la temeiul „încălcarea gravă a legislației”.</p>
49.	<p>Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Propunere: Articolul 9 alineatul (3) se exclude. Această normă contravine art. 10 alineatul (3).</p>	<p>Precizare</p> <p>Textul redactat se regăsește la pct. 3 al Art. V din proiect (art. 9 alin. (3) din Legea nr. 152/2006).</p>
50.	<p>Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Propunere: Articolul 11 se completează cu un nou alineat, cu următorul conținut: (5¹) Nu poate fi formator al Institutului persoana care a plecat benevol din sistemul judecătoresc sau procuratură în ajunul evaluării externe, sau plecarea subită a căruia a avut drept consecință perturbarea gravă sau blocarea activității instituției în care a activat.</p> <p>Recomandăm completarea legii cu această prevedere pentru a asigura că persoanele care au ales să nu treacă testul integrității, sau care au contribuit la blocajele instituționale să nu poate fi formatori la INJ. În contextul Republicii Moldova, această măsură este proporțională. Nu există un drept legal de a fi formator la INJ, iar în scopul asigurării bunei reputații a INJ, asemenea măsuri pot fi introduse.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Urmările refuzului de a participa la evaluare externă a judecătorului/procurorului sunt reglementate în legile nr. 65/2023 și 252/2023, urmări care au fost coordonate cu comisia de la Veneția. Instituirea unor urmări suplimentare în alte legi (ex. Legea 152/2006) nu poate fi acceptată.</p>
51.	<p>Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect:</p> <p>La articolul 16 alineatul (1¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1¹) Comisiile pentru examenele de admitere sunt create pe perioada desfășurării concursului. Fiecare comisie de admitere este formată din 7 membri și 3 membri supleanți, dintre care doi judecători și un judecător supleant desemnați de</p>	<p>Precizarea</p> <p>Nu considerăm judicios crearea a două comisii specializate la examenul de absolvire, or, acestea vor cauza cheltuieli financiare nejustificate. Având în vedere că examenele de absolvire urmează a fi</p>

	<p>Consiliul Superior al Magistraturii, doi procurori și un procuror supleant desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, precum și trei membri și un membru supleant numiți din rândul profesorilor universitari care dețin titlul de doctor în drept sau unul superior acestuia din domeniile de drept ale disciplinelor incluse în probele de concurs. Profesorii universitari sunt selectați de către Consiliu.”</p> <p>Nu putem susține crearea a două comisii de admitere</p> <p>Examenele de admitere nu sunt atât de complicate pentru a justifica verificarea răspunsurilor de către 2 comisii. O singură comisie este suficient și va asigura o celeritate mai bună a procesului de admitere. În schimb, ar putea fi analizată crearea a 2 comisii de absolvire. Recomandăm ca acestea să fie compuse din cel mult 5 membri fiecare. Reducerea numărului de membri va permite identificarea mai ușoară a membrilor (având în vedere criza acută de specialiști). Pe de altă parte, un număr sporit de membri de regulă scade implicarea membrilor în proces. De asemenea, recomandăm renunțarea la membrii supleanți. Atragerea supleanților este un proces foarte greoi, care doar tergiversează examenul. Chiar și 3 sau 4 examinatori ar putea fi suficienți pentru a evalua adecvat cunoștințele unei persoane.</p>	<p>susținute de un număr mai limitat de candidați, comparativ cu examenele de admitere. Totodată, tematica examenelor de absolvire este mai specifică, comparativ cu examenele de admitere, or, aceștia urmează să susțină și proba practică în fața comisiei. Respectiv, o singură comisie formată din membri cu expertiză în materia civilă și penală, va asigura celeritatea procesului de absolvire și nu vor fi necesare resurse financiare suplimentare.</p> <p>Referitor la propunerea de reducere a numărului de membri din componența comisiei de admitere/absolvire, aceasta este inoportună. Or, ținem să menționăm că atât testele de specialitate la examenul de admitere, cât și la cel de absolvire implică atât domeniul civil/procesual civil, cât și domeniul penal/procesual penal, fapt ce impune judicios prezența a doi membri cu expertiză în domeniile de specialitate.</p>
52.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect:</p> <p>Articolul 17: alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 5 (cinci) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”;</p> <p>Propunere: alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p>	<p align="center">Nu se acceptă</p> <p>Menționăm că potrivit practicilor stabilite, evaluarea capacităților teoretice/practice se face conform mediei și nu medianei. Pentru a evita interpretările eronate și aplicarea greșită în practică, considerăm necesar de a păstra terminologia existentă referitoare la calcularea notei finale.</p> <p>Referitor la propunerea de a stabili „nota minimum 8 la fiecare probă” pentru concursul de admitere, considerăm că este o</p>

	<p>„(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Nota probei orale este formată din mediana notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 8 (opt) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”</p> <p>Recomandăm calcularea medianei și nu a mediei. Aceasta va reduce riscurile de manipulare a rezultatelor. De asemenea, recomandăm ca nota minimă de promovare să fie de 8, nu de 5. Menționarea în lege a notei de promovare 5 transmite un semnal, în contextul Moldovei, că la INJ își poate face studiile oricine. Suntem conștienți de numărul redus de candidați. Totuși, este mai bine de a înmatricula la INJ persoane mai puține, însă cu potențial, decât persoane care în final se pot adevăra că nu pot corespunde în mod evident criteriilor de profesionalism (nota minimă 8.00 la absolvire).</p>	<p>condiție prea severă și inechitabilă. Or, conform art. 18 alin. (6) din Legea nr. 152/2006, se consideră că au promovat concursul de admitere participanții la concurs a căror medie, exprimată până la sutimi, nu este mai mică de 8,00, fapt care le permite să se încadreze în limitele numărului de locuri scoase la concurs. Mai mult ca atât, o condiție similară a fost inclusă și în legile speciale, conform căreia nota de absolvire a INJ trebuie să fie 8.00.</p> <p>Într-o altă ordine de idei, specificăm că în cazul instituirii unor asemenea condiții, există riscul să avem un potențial și mai redus de candidați la funcția de judecător sau procuror.</p>
53.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect: La articolul 19 alineatul (1), cuvintele „este obligată” se substituie cu cuvintele „ depune o declarație prin care se obligă”.</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Nu este clar ce problemă soluționează această modificare. De fapt, această modificare complică procedura de înscriere a absolvenților în Registrul candidaților. Legea actuală impune prin sine o obligație pentru absolventul INJ să se înscrie în registrul candidaților. Modificarea propusă îl obligă doar să depună o declarație în acest sens. Atât timp cât există o obligație legală a candidatului de a se înscrie în registru, depunerea unei declarații este ilogică.</p>	<p align="center">Precizarea</p> <p>Modificarea propusă pentru art. 19 alin. (1) are drept scop clarificarea acestei norme, în special obligația candidatului după absolvirea INJ de a se înregistra în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror, care se materializează prin depunerea unei „declarații”.</p>
54.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect: Articolul 25 alineatul (2) litera d), se abrogă;</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Ultimele modificări la Legea INJ stabilesc că în cadrul examenului de absolvire nu mai sunt verificate cunoștințele, cu abilitățile practice. Examenul de absolvire trebuie să ofere o imagine fidelă în ce măsură candidatul corespunde profilului ideal de judecător sau procuror. Prin urmare, la INJ trebuie verificate toate calitățile</p>	<p align="center">Precizarea</p> <p>Redacția actuală a art. 25 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 152/2006, prevede în calitate de criteriu „alte calități intrinseci pentru funcția de judecător sau procuror”. Formularea acestui criteriu este ambiguă și lasă loc de subiectivism și interpretări</p>

	<p>profesionale necesare pentru exercitarea eficientă a profesiei de judecător și procuror, inclusiv calitățile personale (ex. rezistența la stres, organizarea lucrului, comunicarea cu părțile, etc). Aceste calități nu sunt ușor de evaluat, însă ele trebuie evaluate, pentru a ușura ulterior lucrul colegiilor și a CSP/CSP.</p>	<p>eronate. Or, norma juridică trebuie să fie clară și previzibilă, iar utilizarea unor termeni vagi și abstracti creează premise pentru interpretări abuzive.</p>
55.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect: Articolul 26 alineatul (2¹) se abrogă.</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Modificarea propusă exclude evaluarea psihologică a participanților la examen. Această evaluare ar putea fi foarte valoroasă pentru orice angajare, în special cea din justiție, în care calitățile personale sunt extrem de importante. În Italia, spre exemplu, incompatibilitatea psihologică este principalul motiv de descalificare a candidaților la funcția de magistrat. Folosirea testării psihologice la selectarea judecătorilor CSJ este o confirmare în plus a necesității acestei verificări. Proiectul nu prevede nicio justificare pentru excluderea evaluării psihologice.</p>	<p align="center"><i>Precizare</i></p> <p>A se vedea argumentele expuse la pct. 16 din sinteză.</p>
56.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p> <p>Modificarea din proiect: La articolul 27 alineatul (2) în final se completează cu propoziția „La calcularea acestui termen se ține cont de circumstanțele obiective, ce nu pot fi imputate absolventului.”.</p> <p>Propunere: Dacă nu își onorează obligația prevăzută la alin.(1), nu participă la concurs, refuză a doua oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului sau activează în funcția de judecător sau procuror mai puțin de 3 ani, absolventul Institutului este obligat să restituie bursa primită pe perioada formării inițiale. De asemenea, absolventul este exclus din registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror. Aceste consecințe nu survin dacă neonorarea obligație nu poate fi imputată absolventului.</p> <p>Recomandăm o altă formulare, care exclude interpretările tendențioase și neonorarea obligațiilor de către audienți. De asemenea, a fost menționată expres sancțiunea excluderii din registrul. Deși această consecință rezultă logic din alin. (2) am observat la ultimul interviu că un candidat a contestat excluderea din registrul. Recomandăm menționarea expresă a acestei consecințe în lege.</p>	<p align="center"><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Textul propus se regăsește la pct. 12 al Art. V din proiect (art. 27 din Legea nr. 152/2006).</p>
57.	<p align="center">Legea cu privire la Institutul Național al Justiției</p>	<p align="center"><i>Precizare</i></p>

		<p>Modificarea din proiect: Articolul 27 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Prevederile alin. (1) și (2) nu se aplică absolvenților Institutului, care activează în serviciul public.”</p> <p>Nu susținem această modificare</p> <p>Art. 27 se referă la înscrierea absolvenților INJ în registrul candidaților. El introduce obligația absolventului să se înscrie cât mai repede în scopul participării la concurs. Alineatul 2 prevede obligația de a restitui costul studiilor în cazul neonorării acestei obligații. Modificarea propusă introduce o excepție de la obligațiile prevăzute de alin. (1) și (2) pentru absolvenții care activează în serviciul public. Unicul efect al modificării propuse va fi neparticiparea absolvenților la concurs. O asemenea modificare nu poate fi acceptată.</p>	<p>În urma procesului de avizare, menționăm prevederile art. 27 au fost revizuite. Astfel, noua redacție propusă la art. 27 se regăsește la pct. 12 al Art. V.</p> <p>Potrivit modificărilor propuse la articolul nominalizat, instituie o excepție și pentru absolvenții INJ care au lucrat în serviciul public mai puțin de 3 ani, având în vedere că funcțiile de judecător sau procuror fac parte din domeniul public.</p> <p>Totodată, atragem atenția că excepția pentru absolvenții INJ care activează în serviciul public nu este un element de notate. Or, redacția anterioare a legii nominalizate a prevăzut o asemenea excepție pentru funcția publică. De altfel, practica a demonstrat că acest fapt nu demotivează audienții INJ de a se înregistra în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror, și de a tinde spre cariera propusă drept scop.</p>
<p>Ministerul Finanțelor</p>	<p>58.</p>	<p>La art.II, pct.2 din proiectul de lege, ce vizează completarea art.71 din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu un nou alineat (alin.(8) cu prevederi ce stabilesc că, inspectorii-judecători beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege, relevăm că aceste prevederi implică cheltuieli bugetare care nu au fost estimate și în privința cărora nu a fost stabilită sursa de finanțare.</p> <p>În conformitate cu prevederile art.30 alin.(1) lit.e) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului indicat în anexa nr.1, care va cuprinde inclusiv fundamentarea economico-financiară.</p> <p>Potrivit pct.5 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în compartimentul notei informative – fundamentarea economico-financiară, se va</p>	<p><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Reieșind din faptul, că unicul argument pentru excluderea prevederii în cauză îl constituie doar asumarea unor angajamente financiare neasigurate, în proiect au fost operate modificări necesare în Art. IX – „Dispoziții finale și tranzitorii”, în care s-a stabilit că prevederile ce țin de instruirea continuă a inspectorilor, vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025, oferind posibilitatea includerii în bugetul de stat pentru anul</p>

	<p>indica următoarea informația despre impactul economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor (bugetare și nebugetare) necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ și, după caz, a veniturilor generate de noile reglementări.</p> <p>Este notabil că în conformitate cu prevederile art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. Raportând prevederile citate la nota informativă aferentă proiectului de lege, constatăm că nu este specificat costul pentru programele de formare continuă și sursa de finanțare a acestora. Această obiecție este incidentă și în privința:</p> <ul style="list-style-type: none"> - art.V, pct.13 din proiectul de lege, ce vizează completarea Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției, cu un articol nou (art.321) cu prevederi ce stabilesc formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspekția procurorilor; - art.VII, pct.3 din proiectul de lege, ce vizează completarea art.89¹ din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, cu un nou alineat (15) cu prevederi privind instruirea continuă în mod gratuit a inspectorilor din cadrul Inspekției procurorilor. <p>Este notabil că autorul menționează că, legea intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial, ceea ce presupune aplicarea acesteia în anul curent, fără a fi planificate mijloace financiare în acest sens în Legea bugetului de stat pentru anul 2024, fapt care contravine art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova. Subsidiar, în conformitate cu prevederile art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care duc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget. Prin urmare, nota informativă la compartimentul fundamentarea economico-financiară urmează a fi completată cu costurile necesare pentru organizarea programele de formare continuă și sursa de finanțare a acestora.</p>	<p>următor și a resurselor financiare necesare pentru realizarea acestor prevederi.</p> <p>Suplimentar, menționăm că la etapa actuală este dificil să efectuăm careva calcule estimative. Deocamdată suntem în imposibilitatea de a stabili numărul de formatori care vor asigura instruirea continuă, precum și costul cursurilor care urmează a fi predate.</p>
59.	<p>La Art.III din proiectul de lege, ce vizează modificarea art.4 din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Art.IV din proiectul de lege, care vizează modificarea anexei nr.1 la Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, comunicăm că, sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează având la bază principiile egalității, solidarității, obligativității etc. În acest context, comunicăm că, în conformitate cu prevederile art.2, alin.(4) din Legea nr.152/2006, Institutul</p>	<p style="text-align: center;">Precizare</p> <p>A se vedea argumentele expuse la pct. 1 din sinteză.</p>

	<p>Național al Justiției nu face parte din sistemul național de învățământ și educație și totodată, conform art.14 și art.15 al Legii prenotate la concursul de admitere în entitatea menționată pentru formarea inițială se admit persoanele care întrunesc condițiile prevăzute de Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului și de Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură și care au studii superioare de master în drept sau echivalentul acestora. În același timp, menționăm că autorul la Art.IV (prin care se modifică Legea nr.152/2006) nu a înaintat careva propuneri de modificare a articolului menționat astfel, nu poate fi atribuit la art.20 lit.e) din Codul fiscal nr.1163/1997, care prevede sursele de venit neimpozabile. Totodată, precizăm că implementarea modificărilor propuse în proiect va avea impact negativ asupra veniturilor fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală (FAOAM) și anume reducerea acestora. Guvernul asigură persoanele neangajate prevăzute în art.4 alin.(4) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, prin transferuri din bugetul de stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Suma transferurilor se stabilește anual prin legea bugetului de stat reprezentând suma aprobată a transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent, indexată cu indicele preturilor de consum pentru anul precedent. Astfel, ținând cont de faptul că, pentru asigurarea de către Guvern a persoanelor neangajate, există un mecanism clar expus în cadrul legal, nu este relevantă solicitarea autorului cu privire la alocarea mijloacelor financiare în volum de 454,9 mii lei pe an, necesare suplimentar din bugetul de stat în scopul asigurării de către Guvern a audiențelor cursurilor de formare inițială realizate de Institutul Național al Justiției.</p>	
60.	<p>Subsidiar, reiterăm faptul că potrivit prevederilor Art.VIII din proiect, legea intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial, ceea ce presupune aplicarea acesteia în anul curent, fapt care contravine prevederilor art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova și art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, deoarece în Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nu au fost incluse mijloace financiare în acest scop.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Precizare</i></p> <p>În acest sens, au fost incluse modificări în proiect, a se vedea Art. IX din proiect.</p>

Secretar de stat

/semnat electronic/

Stanislav COPETCHI